

Іслам і християнство

الإسلام والمسيحية باللغة الأوكرانية

Автор:

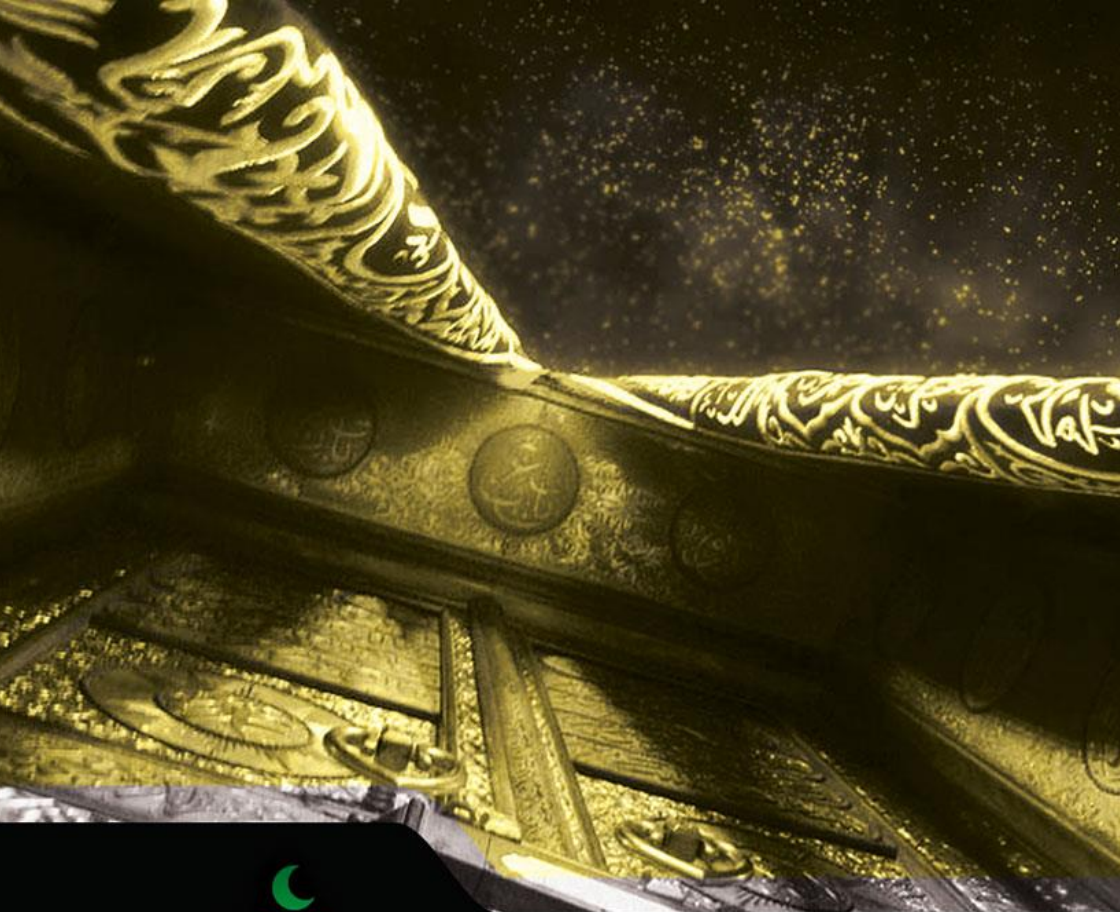
Ульфат Азіз Ас-Самад

Переклад:

EUROPEAN ISLAMIC RESEARCH CENTER (EIRC)

المركز الأوروبي للدراسات الإسلامية

& Якубович Михайло

ISLAMILAND

GROW GOODNESS BY YOUR HAND

EXPLORE ISLAM IN ALL LANGUAGES

WWW.ISLAMLAND.COM

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА

ВСТУП

РОЗДІЛ 1:

◆ ЄВАНГЕЛІЄ І КОРАН

- Структура та характер Євангелій
- Недостовірність Євангелій
- Автентичність Корану

РОЗДІЛ 2:

◆ ІСУС І МУХАММАД

- Життя і місія Ісуса Христа
- Пророцтва Ісуса про Мухаммада
- Пророк Мухаммад
- Ідеальний персонаж
- Визнання Пророка немусульманами
- Історичність
- Повноцінна модель

РОЗДІЛ 3:

◆ ДОКТРИНИ ІСЛАМУ І ХРИСТИЯНСТВА

- Трійця
- Божественність Ісуса
- Божественне Синівство
- Первородний гріх
- Божа справедливість

- Спокутування кров'ю
- Іслам: раціональна релігія

РОЗДІЛ 4:

◆ МОРАЛЬНЕ ВЧЕННЯ ІСЛАМУ Й ХРИСТИЯНСТВА

- Цнотливість
- Мир
- Ввічливість
- Чесність
- Правда і справедливість
- Мужність і терпіння
- Прощення
- Доброчинство
- Любов і співчуття
- Не противитись злому
- Чернецтво та безшлюбність(целібат)
- Вино, секс, азартні ігри

РОЗДІЛ 5:

◆ ІСЛАМ: УНІВЕРСАЛЬНА РЕЛІГІЯ

- Статус жінок в ісламі та християнстві
- Усунення рабства
- Політична конституція
- Економіка ісламу
- Релігійна свобода
- Всесвітнє братство ісламу

ПЕРЕДМОВА

Дослідження, порівняння та аналіз у чесні та прозорі способи, з метою реалізації та поширення істини, є як Божественними, так і людськими підходами. Однак упередження, гордість і заздрість, засновані на невіданні іншого, є надзвичайно позакультурними, неприйнятними явищами.

«ІСЛАМ І ХРИСТІЯНСТВО» присвячене саме цій меті. Слідуючи цьому методу, воно досягає правди шляхом ретельного дослідження, порівняння та аналізу.

Як божественні релігії, іслам та християнство мають багато чого спільного, адже вони відкрились через одного і того самого відправника, Аллага Всемогутнього.

Насправді, Мухаммад й Ісус (мир їм та благословення Аллага) є великими Божими пророками, кожен з них говорив чесно та доброзичливо про іншого. Ісус дав радісну звістку про прихід Мухаммада, кажучи:

«... Я ще маю багато сказати вам, та тепер ви не можете знести. А коли прийде Він, Той Дух правди, Він вас попровадить до цілої правди, бо не буде казати Сам від Себе, а що тільки почує, казатиме, і що має настати, звістить вам» (Івана 16:12-13).

Мухаммад (мир йому і благословення Аллага), зі свого боку, вважав віру в пророцтва Ісуса передумовою повної і досконалої віри. Як Славний Коран каже:

«Скажіть: «Ми увірували в Аллага і у те, що зіслано нам, і що зіслано Ібрагіму, Ісмаїлю, Ісхаку, Якубу та колінам із нащадків їхніх; у те, що було дано Мусі, Ісі, у те, що було дано пророкам від Господа їхнього. Ми не проводимо межі між ними, і Йому Ми підкоряємося!» (Коран, 2:136).

Оскільки ми бачимо аналогічні позиції обох пророків, мусульманам і християнам варто було б стежити за кроками один одного. На жаль, більшість з них, через велике незнання, непорозуміння і навіть заздрість, збилися зі шляху і оступилися.

«ІСЛАМ І ХРИСТІЯНСТВО» прояснює шлях для тих, хто має бажання йти правильною дорогою через раціональні, а також текстові докази. Це проливає світло на різні основи обох релігій – Славний Коран і Євангелія; Мухаммада і Ісуса (мир їм та благословення Аллага), доктрини і моральне вчення, які містяться в ісламі та християнстві тощо.

Фонд АЛ-ФАЛАХ присвятив всі свої ресурси та зусилля на усунення та уточнення всіх неправильних уявлень і спотворень, які виникли щодо Ісламу і мусульман у всьому світі. Він представляє нове видання цінної книги «ІСЛАМ І ХРИСТІЯНСТВО» для всіх, хто жадає істини.

Головний керівник

Шейх Мухаммад Абдо

ВСТУП

Мусульманський підхід до порівняння релігій значно відрізняється від християнського.

Християнин виховується з вірою в те, що його релігія є єдиною правильною разом з іудаїзмом, який є підготовкою до християнства, і що всі інші релігії є помилковими. Він вважає, що Бог вибрав і виділив Ізраїлевих синів з ціллю відкриття Його послань і відправлення Своїх пророків. Тому, він вірить лише в пророків і богословів Ізраїлю та розглядає всіх інших пророків як самозванців. Християни-місіонери витрачали всю свою енергію на переконання, що засновники інших релігій є фальшивими і безбожними людьми, аби самим встановити єдиний культ Ісуса Христа. Варто лише прочитати їхні книги про Пророка Мухаммада (мир йому і благословення Аллага) та його релігію, щоб побачити, як їхні релігійні упередження та стереотипи зробили їх нездатними побачити правду інших. Вони навіть не сумнівалися у неправильному трактуванні та розумінні славного Корану і поширювали багато неправдивих поглядів про Пророка Мухаммада (мир йому і благословення Аллага), які служили їхнім власним цілям. Коли ж вони знаходили у іншій релігії щось, що нагадувало їхню, то не відчували себе щасливими, а навпаки, бентежились і поспішали пояснювати це як щось, що виникло через християнський вплив.

Мусульманин, навпаки, вірить в Божественність всіх небесних релігій світу. Священна Книга ісламу заявляє, що Бог відправляв пророків кожній нації, щоб направляти людей до шляху правди і праведності. Будучи люблячим Творцем і Тим, хто тримає усі світи, Він не може стати частковим і обрати одну націю з-поміж всіх інших для

розкриття Його одкровенень. Мусульманин повинен вірити в пророків усіх Божественних релігій. Він може хіба співчувати, що іудеї та християни спотворили справжнє вчення Мойсея та Ісуса, але він не може виступати проти пророків їх релігій. Бо він повинен керуватися Благородним Кораном, щоб поважати і вірити в них як справжніх і праведних пророків Бога, як Пророка Мухаммада (мир йому і благословення Аллага).

Отже, із відчуттям глибокої любові й поваги до Ісуса і Мухаммада (мир їм), так і до релігій, які вони проповідували, я розпочинаю порівняльне вивчення ісламу і християнства. Якщо іноді я не погоджуюсь з християнством, то це не через релігію Ісуса, а через ту змінену форму і особливості, які вони розвинули після його відходу. За словами лорда Хедлі: «Іслам і християнство, як навчає сам Христос, є сестринськими релігіями, розділені догмами і формальними особливостями, яких можна не брати до уваги»¹.

¹ *Lord Headley: A Western Awakening to Islam, p.15*

РОЗДІЛ 1

ЄВАНГЕЛІЄ І КОРАН

Християнство й іслам стверджують, що є релігіями одкровення. Ісус Христос (мир йому) заявив, що послання, яке він передавав, було не його, а Боже:

«Бо від Себе Я не говорив, а Отець, що послав Мене, то Він Мені заповідь дав, що Я маю казати та що говорити» (Івана 12:49).

Він описав себе як:

«Чоловіка, що вам казав правду, яку чув Я від Бога» (Івана 8:40).

Точно так само в Корані стверджується, що Одкровення, яке прийшло до Пророка Мухаммада (мир йому і благословення Аллага) було від Господа світів:

«А це — зіслане Господом світів. Вірний Дух зійшов із ним на твоє серце, щоб ти був одним із застерігачів» (Коран 26:192-194).

З цього випливає, що правда кожної з цих релігій залежить від точності, з якою натхненні слова її засновника були записані, і чистоти тексту її Писання. Якщо послання, яке Бог відкрив пророку, не дійшло до нас в такому вигляді, в якому воно було явлено, але було невірно повідомлено і спотворено, то в такому випадку ця релігія може розглядатися як така, що відхилилася від істини. У цьому розділі ми побачимо, наскільки вірно богонатхненні слова Одкровення Ісуса та Мухаммада (мир їм) були записані в Євангеліях і, відповідно, в Корані, і наскільки ці Писання вільні від змін або інтерполяцій будь-якого виду.

Склад і характер Євангелій

Біблія включає в себе чотири Євангелія – Євангеліє згідно з Матвієм, Марком, Лукою та Іваном. У цих Євангеліях ми зустрічаємо багато висловів, авторство яких приписується Ісусу. Вони були складені через сорок-вісімдесят років після відходу Ісуса, спираючись на деякі попередні документи, які є зараз втраченими. Біблійні вчені ідентифікували деякі з цих ранніх документів як (1) «Q» (німецьке Quelle = «Джерело»), втрачений документ арамейською мовою, яким користувалися автори Євангелій в грецькому перекладі, (2) («Urmarcus» = Примітивний Марк) – рання версія Євангелія від Марка, написана на основі Петрових висловів про Ісуса, і (3) «L» – збірка повідомлень про Ісуса, яку використовував тільки Лука. Порівняння Євангелій покаже, що їхні автори використовували ці втрачені документи у довільний спосіб; вони навіть не соромились змінювати деякі вислови, які містилися в них, відповідно до власних цілей.

Першим було написано Євангеліє від Марка. Воно було написане в Римі, щонайменше, через сорок років після так званого розп'яття Ісуса. Євангеліє, яке ми маємо сьогодні, є розширеною версією «Urmarcus», про яке Папіас, ранній християнський письменник, каже наступне:

«Старий Іван колись казав, що Марк, ставши перекладачем Петра, точно записав все, що він запам'ятав. Однак це не були висловлювання чи вчинки Христа, викладені у точному порядку і пов'язані між собою. Адже він не чув слів Господа і не супроводжував його, але згодом, як я сказав, приєднався до Петра, який сформував своє вчення, щоб

задовольнити бажання слухачів, а не з ціллю передати зв'язну розповідь про слово Господа»².

Неможливо сказати, чи Urmarcus був розширений і розглянутий, щоб дати нам Євангеліє від Марка таким, яке воно у нас є від нього особисто чи від іншої людини. Д-р С. Дж. Каду, який був професором церковної історії в Оксфорді, підводить підсумок висновків видатних біблійних вчених про природу і композицію цього Євангелія:

«Воно було записане після мучеництва Петра (65 до н.е.) і в час, коли Марк, який сам не був учнем, і, мабуть, не мав жодного з особистих учнів Ісуса в межах досяжності, чікими знаннями він міг би перевірити його розповідь. Ці обставини пояснюють наявність в ньому численних ознак точності і певну кількість зразків невігластва та неточності одночасно»³.

Євангеліє від Матвія було написане грецькою мовою в Антіохії близько 90 р. н.е. Автор використовував принаймні два втрачених документи – «Q» і «Urmarcus». Жоден незалежний вчений не визнає автором цього Євангелія апостола Ісуса – Матвія. Якщо Матвій і склав щось, то, напевно, лише «Q». Що стосується вільності, обраної невідомим автором цього Євангеліє з оригінальним матеріалом, то С.Дж. Каду пише:

«Але уважне вивчення змін, які він привносить до своїх запозичень від Марка, показує, що він дозволив собі велику свободу редагування та вживання свого матеріалу в інтересах того, що він вважав достойним честі великого майстра. Ті самі тенденції часто видно в іншому місці, коли

² *Roberts and Donaldson (editors), The Ante-Nicene Fathers\ Vol.I, pp. 154, 155.*

³ *C.J. Cadoux: The Life of Jesus, Penguin Books, p.13.*

він переробляє «Q» або пропонує матеріал, який виходить саме від нього. Отже, все, що належить до «Матвія», можна вважати історичним лише з великою обережністю»⁴.

Третє Євангеліє, Євангеліє від Луки, було написано десь у Греції близько 80-х років на честь «найкращого» Феофіла, ймовірно, високопоставленого чиновника в Римській імперії. Воно було апологетично адресоване неіудеям. Письменник, який був другом і подорожнім компаньйоном святого Павла, скористався, як мінімум, трьома втраченими документами, при чому, два з них були ідентичними з тими, які використовувалися автором Євангелія від Матвія, а третій мав автором його самого. Лука, який хотів привести своє Євангеліє у відповідність з поглядами Павла, дозволив собі ще більші вільності зі своїм джерелом, ніж автор Євангелія від Матвія.

Євангелія від Марка, Матвія і Луки називаються «Синоптичні Євангелії», тому що вони базуються на основі тих же втрачених документів і мають багато спільного. Але Євангеліє від Івана дуже відрізняється. Божественність і передіснування Ісуса підтверджуються лише в цьому Євангелії, хоча ніколи не виступають як свідчення самого Ісуса. У перших рядках цього Євангелія письменник стверджує, що Божественний Логос, Слово або Причина Бога, Який створив світ, втілюється в Ісусі. Євангеліє від Івана написано в Ефесі між 110 і 115 роками християнської епохи якимось невідомим письменником, який мав антисемітичні схильності: це проявляється в його уявленні про іудеїв як ворогів Ісуса Христа (мир йому). Жоден незалежний вчений не вважає це Євангеліє роботою Івана, сина Зеведеєвого, який, за даними Р. Чарльза, Альфреда Лоїса, Роберта Ейслера та інших

⁴ C.J. Cadoux: *The Life of Jesus*, Penguin Books, pp. 14,15.

вчених був обезголовлений Агриппою I в 44 році до н.е., задовго до написання четвертого Євангелія. Сучасні біблійні вчені сумніваються в щирості не тільки власних поглядів письменника, виражених у цьому Євангелії, але і в словах, вкладених ним в уста Ісуса Христа. С.Дж. Каду пише:

«Промови у четвертому Євангелії (навіть за винятком ранніх месіаністичних тверджень) настільки відрізняються від тих, що містяться в Синоптиці, як і коментарі самого четвертого євангеліста, тому обидва не можуть бути надійними записами про те, що сказав Ісус. Літературна правдивість у давнину не заборонялася, як це робиться зараз, як і вкладення фіктивних промов до вуст історичних персонажів: кращі стародавні історики вивчали таку композицію та призначення таких промов»⁵.

Недостовірність Євангелій

Євангелія були складені після того, як ранні християни поділилися на різні течії. Вони були складені для пропаганди поглядів різних шкіл. Таким чином, їхні автори не проявляли жодних сумнівів у питаннях узгодження з попередніми документами та іншими традиційними матеріалами, що стосуються життя і вчення Ісуса, щоб привести їх у відповідність з поглядами своїх шкіл. Преподобний Т.Г. Такер стверджує:

«Таким чином, Євангелія створювались, чітко відображаючи концепцію практичних потреб громади, для якої вони були написані. У них був використаний традиційний матеріал, але коли мова заходила про зміну,

⁵ *C.J. Cadoux: The Life of Jesus, p. 16.*

доповнення або виключення того, що не задовольняло мету письменника, то не було ніяких вагань»⁶.

Чотири Євангелія, включені до Біблії, були не єдиними Євангеліями, написаними в перші століття християнства. Там було ще багато інших, у тому числі і «Євангеліє від євреїв», арамейська праця, яка використовувалася назорянами (так називали ранніх учнів Ісуса), які відкинули божественність Ісуса і розглядали його лише як великого пророка. До кінця другого століття Євангеліє від Марка, Матвія, Луки та Івана були включені до Канону, а інші були оголошені Церквою єретичними чи апокрифічними. До того, як вони були канонізовані та прийняті як писання, Євангелія не наділялися тією святістю, яку вони мають в даний час, і ніхто не відчував жодної провини, змінюючи їх, коли зміст не узгоджувався із метою або не задовольняв цілей церкви. Навіть після того, як вони були включені в Канон і оголошені Словом Божим, зміни все ще зберігаються в них, що очевидно з різних, раніше доступних рукописів. Посилаючись на це, професор Думелю з Кембриджу пише у своєму знаменитому «Коментарі на Святу Біблію»:

«Переписувач іноді писав не те, що було в тексті, але те, що, на його думку, повинно бути в ньому. Він довіряв непостійній пам'яті, або створював текст згідно поглядів школи, до якої він належав. Окрім версій та цитат християнських отців, було відомо, що існує майже чотири тисячі грецьких манускриптів Заповіту. У результаті, різночитання є масштабним»⁷.

⁶ T.G. Tuncker: *The History of the Christians in the Light of Modern Knowledge*, p.320.

⁷ J.R. Dummelow: *Commentary on the Holy Bible*, p. 16.

При розгляді питання про те, наскільки чотири канонічні Євангелія правильно представляють богонатхненне послання або Євангеліє Ісуса, ми повинні зрозуміти наступні факти: (1) що ніякої письмової копії богонатхнених висловлювань Ісуса не було зроблено за його життя; (2) що ранні записи про висловлювання Ісуса, які були зроблені незабаром після його відходу, коли прославлення Ісуса вже почалося, були безповоротно втрачені; (3) що матеріал, який містився в Євангеліях, котрі були написані між 70 і 115 р. н.е. на базі деяких втрачених документів, був відредагований досить вільно; автори Євангелія не відчували жодних докорів чи сумнівів, змінюючи його заради, як вони вважали, більшої слави Христа, аби привести його у відповідність з поглядами їх напрямків; (4) що жоден з євангелістів не знав Ісуса і не чув, як він говорив; (5) що Євангеліє написане грецькою мовою, тоді як розмовною мовою Ісуса була арамейська; (6) що вони складені згідно поширених поглядів різних напрямів; (7) що близько століття після того, як вони були написані, вони не мали канонічної сили і фактично були змінені переписувачами різних течій заради служіння своїм цілям; (8) що найдавніші рукописи Євангелія – Синайський, Ватиканський, і Олександрійський Кодекси – належать до четвертого та п'ятого століть, і ніхто не знає, наскільки Євангеліє було змінено протягом століть, коли рукопис був доступний для редагування; (9) що є значні відмінності в багатьох місцях серед існуючих рукописів четвертого та п'ятого століть; і (10), що Євангелії, взяті в цілому, сповнені суперечностей.

Ці факти, розкриті видатними західними дослідниками, показують, що Євангеліє Ісуса, під яким ми маємо на увазі Послання, яке Ісус отримав від Бога, до нас не дійшло у своєму початковому вигляді. Чотири Євангелія,

включені до Біблії, не можна вважати ідентичними богонатхненному Євангелію Ісуса. Їх структура та обставин, через які вони пройшли, такі, що на них не можна покластися, щоб дати точні знання про те, що Ісус сказав і чому він навчав. С.Дж. Каду підсумовує ці слова в його книзі «Життя Ісуса»:

«У чотирьох Євангеліях, основні документи, до яких ми маємо йти, якщо ми хочемо заповнити ескіз, котрий ми можемо зібрати з інших джерел, ми знаходимо матеріал різноманітного ступеня якості у контексті довіри до нього. Настільки далекосяжним є елемент невизначеності, що він спонукає «опустити інструменти» відразу і оголосити завдання безнадійним. Історичні непослідовності і неправдоподібність в частинах Євангелій формують аргументи на користь того, що теорії Христа є міфом. Однак вони, як ми показали, цілком переважають над іншими міркуваннями. Тим не менш, невідповідності та невизначеності, які залишаються, є серйозними, тому багато сучасників, які не сумніваються в існуванні Ісуса, вважають безнадійною будь-яку спробу дістати історичну правду із легендарних або міфічних матеріалів, що містяться в Євангеліях, щоб реконструювати історію місії Ісуса із матеріалів більш історичного характеру»⁸.

Автентичність Корану

З іншого боку, немає таких сумнівів щодо Преславного Корану. Він не містить нічого, окрім Одкровень, отриманих Пророком Мухаммадом (мир йому і благословення Аллага). Одкровення приходили до нього фрагментами, час від часу. Як тільки він отримував їх, то повідомляв про це своїх

⁸ *S.J. Cadoux: op. cit., pp. 16,17.*

сподвижників і просив їх не лише запам'ятовувати, але й записувати їх. Мухаммад (мир йому і благословення Аллага) точно вказував місце, до якого належало Одкровення. Таким чином, Коран був повністю записаний, а також зберігався в серцях сотень мусульман за життя Пророка.

Після смерті Пророка, Абу Бакр, перший халіф, уповноважив Заїда ібн Табіта підготувати автентичну копію всього тексту у вигляді книги. Сподвижники Пророка записали Одкровення, які зійшли до Пророка, на пергаменті та шматочках шкіри. Заїд ібн Табіт зібрав все це і, порівнявши їх з тим, що послідовники Пророка вивчили напам'ять, склав копію, названу *Мусхафом* (зв'язані листи), про справжність або правильність якої не було жодних сумнівів.

За наказом Усмана, третього халіфа, сім копій Мусхафа з Преславного Корану, знову ж таки обмежені пам'яттю тих, хто завчив його (*хафіз*), були підготовлені і відправлені в різні куточки величезного ісламського світу. Один із цих семи примірників все ще зберігається в Ташкенті. Царський уряд Росії опублікував його з факсимільної копії; і ми бачимо, що існує повна ідентичність між цією копією та текстом, який використовується у всьому світі. Те ж саме стосується й інших існуючих манускриптів Корану, повних або фрагментарних, що відносяться до першого століття мусульманської епохи.

З часів Пророка і до наших днів практика вивчення всього Корану продовжувалась незмінно, тому кількість *хафізів* сягає сотні тисяч по всьому світу. Результат полягає в тому, що жоден вчений, східний чи західний, мусульманин або немусульманин, ніколи не ставив під сумнів чистоту тексту

Преславного Корану. Навіть такий неприхильний критик, як сер Вільям Муар пише про Коран:

«Напевно, в світі немає жодної іншої книги, яка на протязі дванадцяти століть збереглася з таким чистим текстом»⁹.

⁹ *Sir William Muir, The Life of Mohamet, Introduction, p.18.*

РОЗДІЛ 2

ІСУС І МУХАММАД

Ніщо не виявляє контрасту між ісламом і християнством так, як порівняння ісламського ставлення до Ісуса (мир йому) та християнського ставлення до Мухаммада (мир йому і благословення Аллага). Бо, хоча мусульмани вірять в Ісуса як великого пророка Бога, люблять і поважають його, як і пророка Мухаммада, християни не лише відкидають Мухаммада, але і не втомлюються говорити про нього у зневажливий спосіб.

Неупереджене вивчення їхнього життя покаже, що пророки ісламу та християнства були благочестивими людьми, повністю віддані виконанню місії проповіді Божої релігії, утриманню людей від помилок і гріхів та пануванню волі Божої в світі.

Життя і місія Ісуса Христа

Ісус Христос (мир йому) народився близько 7-5 до н.е. в скромній оселі в Палестині. Дуже мало відомо про перші роки його життя. Все, що ми можемо сказати, за словами Луки, що він «зростав мудрістю, віком та благодаттю у Бога й людей». Коли йому було від тридцяти трьох до тридцяти п'яти років, у Палестині з'явився пророк, який проповідував «хрещення на відпущення гріхів». Ім'я цього пророка було Іван Хреститель, і Ісус пішов до нього і хрестився від нього. У той момент Ісусу було явлено, що він був обраний Богом як Месія євреїв, щоб оживити справжню релігію і завершити довгу лінію ізраїльських пророків.

Божя релігія не була відома синам Ізраїлю, але в той час, коли Ісус розпочав своє служіння, дух справжньої релігії

був придушений саддукеями, формалізмом та тривіальною законністю фарисеїв. Словами Талмуда вони заявили: «Той, хто нехтує миттям рук, загине з землі». І Ісус заперечив їх, кажучи: «Занехавши заповідь Божу, передань людських ви тримаєтесь». Вони керувались абсурдними правилами щодо суботи. Наприклад, в суботу людина могла пройти дві тисячі ліктів, але не більше того. Оцет, якщо його проковтнути, можна використовувати для полегшення болю в горлі, але ним не можна полоскати горло. У разі загрози смерті, можна викликати лікаря, але в суботу перелом лікувати не можна. Ісус нетерпляче відмахнувся від усіх таких складних та штучних правил. Він сказав їм, що субота повинна бути для людини, а не людина для суботи, і він попереджав їх:

«Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що даєте десятину із м'яси, і ганусу й кмину, але найважливіше в Законі покинули: суд, милосердя та віру. Проводирі ви сліпі, що відціджуєте комаря, а верблюда ковтаєте!».

Суть його релігії полягала у любові Бога та любові його послідовників, яку він намагався прищепити в серцях завдяки своїм натхненним проповідям і прекрасним притчам. Саддукеї та фарисеї замість того, щоб визнати його як Месію, про якого говорили попередні ізраїльські пророки, сповіщаючи радісну звістку, перетворилися на його заклятих ворогів і примусили римського повірника винести йому вирок про розп'яття.

Чоловік, котрий сприймався як зловмисник сліпими людьми, був одним з найбільш надихаючих персонажів історії. Він вів чисте, благородне та благочестиве життя. Він показав рідкісне поєднання м'якості та мужності при виконанні волі Божої та спілкуванні зі своїми заблудлими послідовниками. Він поводився із усією ніжністю,

безкорисливістю і смиренням, служачи своїм друзям і молячись за своїх ворогів. Він творив багато чудес, але ніколи не пишався ними, натомість приписував їх завжди «Персту Божому» і навіть визнавав здатність інших робити те ж саме. Його співчуття до грішників і страждальців було справжнім і великим. Про нього цілком можна сказати, що він переміг Диявола.

Пророцтва Ісуса про Мухаммада

Злочин іудеїв проти Ісуса (мир йому) позбавив їх Божих благословень і благ. Ісус сказав їм, що після нього не прийде більше пророк, а Царство Боже буде відібране від них і віддане народам, більш гідним цього. Більше того, він оголосив, що камінь, який відкинули будівничі, був обраний Богом, щоб стати кам'яним кутом. Це означало, що діти Ізмаїла, яких Ізраїлеві сини відкинули та відріклися, обрані Богом для Його найбільших благословень... Світовий Пророк з'явиться з числа ісмаїлітів. Ісус (мир йому) дав пророцтво про його прихід у невизначений термін:

«Я ще маю багато сказати вам, та тепер ви не можете знести. А коли прийде Він, Той Дух правди, Він вас попроведить до цілої правди, бо не буде казати Сам від Себе, а що тільки почує, казатиме, і що має настати, звістить вам» (Івана 16:12,13).

У неканонічному Євангелії від святого Варнави, Ісус згадав про Духа правди або про Утішителя – пророка, який мав прийти після нього, щоб керувати світом «у всій правді»:

«І сказав священник: «Як прикликати втішителя, і які знаки відкриють його прихід? Ісус відповів: «Ім'я втішителя прекрасне, бо Бог дав йому ім'я, коли він створив свою душу, і поставив його у небесній славі. Бог сказав: «Зачекай,

Мухаммад, ради тебе, Я буду створювати рай, світ і велику кількість створінь, з яких я буду робити тобі подарунок, так що, хто благословляє тебе, буде благословенний, і хто проклинає тебе, – проклятий. Коли Я пошлю тебе до світу, то пошлю тебе, як Мого посланця спасіння, і слово твоє буде правдиве, так як небо й земля упаде, але віра твоя ніколи не впаде». Мухаммад – це його благословенне ім'я. Тоді натовп підніс свій голос, говорячи: «Боже, пошли нам Посланця». О Мухаммад, швидше прийди на порятунок світу»¹⁰.

Пророк Мухаммад

Утішитель, Дух істини, Посланець Божий, про прихід якого Ісус (мир йому) сповістив добру звістку, народився в Аравії в 571 році н.е. На момент його народження справжня релігія була забута та спотворена у всьому світі. Люди, серед яких він народився, араби-ісмаїліти, були багатобожниками та ідолопоклонниками. Вони вгрузли у пороках і забобонах всякого роду. Серед них не було закону, за винятком закону джунглів і, напевно, декількох примітивних племінних принципів.

Серед цих людей, які далеко відхилилися від шляху Бога, виріс Пророк Мухаммад, щоб стати чоловіком Божим. Він був помітний серед них через його чистий і бездоганний характер, його любов до істини і співчуття до бідних та знедолених. Вони називали його Аль-Амін – праведний, той, хто заслуговує на довіру.

Коли він став дорослим, забобони та злі умисли людей спричиняли все більше і більше горя його серцю. Він багато

¹⁰ *Євангеліє від святого Варнави, відредаговане та перекладене з рукописів в Імператорській бібліотеці у Відні Лосдейл і Лаурою Рагг, Оксфорд.*

часу проводив у спілкуванні зі своїм Творцем і в роздумах над кінцем та метою людського життя. Він прагнув привести людей до Правильного Шляху, щоб «відкрити Бога людині, а людині – Бога». Коли йому було сорок років, Гавріїл, Посланець Божий, розпалив Божественне світло в серці Мухаммада.

Він проповідував їм Єдиного Бога, Творця, що любить і тримає усі світи. Він закликав їх уникати всякого зла і жорстокості і любити один одного. Він казав їм, що справжня релігія – це усунення страждань та безкорисливе служіння ближнім, що релігійні церемонії цілком марні, коли вони не навчають і не виховують людину стати більш праведною і працювати на благо інших:

«Чи бачив ти того, хто заперечує Суд? Та це ж той, хто проганяє сироту і не закликає нагодувати бідного! Лихо ж тим, які моляться, але ставляться до молитов своїх недбало, які роблять все лише напоказ і відмовляються давати милостиню» (Коран 107)

Він вразив корінь фальшивої вищості на основі кольору, касти, раси чи національності, заявивши, що всі люди є рівними братами.

Ставлення до Пророка Мухаммада (мир йому і благословення Аллага) не відрізнялося від того, яким воно було до попередніх пророків. Він був відкинутий людьми із пустими інтересами і схильними до жорстокості. Багато з тих, хто вірив у нього, зазнав мук. Колективна ціль усіх племен Мекки була покладена на те, щоб вкоротити йому життя. Протягом тринадцяти довгих років, зазнавши катувань та жорстокості, з майже надлюдським терпінням і покірністю, Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллага) нарешті переселився до Медини, де велика кількість людей прийняли іслам і стали його

послідовниками. Це був поворотний момент у його житті. Люди Медини не тільки вірили в нього і його послання, але також зробили його главою своєї нової ісламської держави. Тут Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллага), крім його зворушливих закликів до зміни серця та перевиховання себе, розробив соціальні принципи його послання. Багато революційних змін, які він представив, включали в себе питання рівноправності жінок із чоловіками, вживання заходів для скасування рабства, повної заборони всіх видів алкогольних напоїв та азартних ігор, припинення експлуатації будь-якого роду, скасування інституту жреців і надання релігійної свободи всім людям і громадам, набуття чинності найбільш цивілізованого зводу законів, коли-небудь відомого людині, і створення державної системи добробуту та форми управління, яка була ідеальним поєднанням справедливості та милосердя. Це була форма універсального братерства, в якій не було ніякого поділу за расою, кольором, мовою, багатством або статтю. Відмінною рисою тих, хто приєднався до цієї групи, була ревність щодо поклоніння одному Богу та гуманізм. Після виконання своєї місії, Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллага), останній пророк Божий, відійшов від цього світу в 632 році, залишивши після себе Преславний Коран, який був відкритий йому Богом, і свої власні вислови, які направляють людей у всі часи.

Ідеальний характер

Пророк Ісламу прожив життя, яке може бути описане як благочестиве. Він був зразком для людей в різних ситуаціях і сферах життя, як каже Преславний Коран:

«Посланець Аллага — прекрасний приклад для вас, для тих, хто сподівається на Аллага, Останній День і часто згадує Аллага!» (33:21).

«О Пророче! Ми послали тебе як свідка, доброго вісника й застерігача; як того, хто закликає до Аллага з Його дозволу, як сяюче світило!» (33:45,46).

Він прожив життя за принципами найвищих ідеалів Преславного Корану і продемонстрував у своєму житті чесноти, згадані в Книзі Бога. Коли його дружину Аїшу запитували про його мораль, вона відповідала: «Його моральністю був Коран». І навпаки, коли її просили пояснити деякі етичні накази в Корані, вона робила це, ілюструючи їх прикладами з життя і поведінки Пророка.

Стверджувати, що він безгрішний, було б негативним описом Божої людини, яка перемогла всі спокуси та пристрасті і жила лише заради Божого слова і в повній згоді з Волею Бога:

«Скажи: «Воістину, моя молитва й виконання обрядів, моє життя й смерть — це все належить Аллагу, Господу світів!» (Коран 6:162).

Він був, як Коран описує його, «милістю для всіх народів». Його співчуття поширювалося як на друзів, так і на ворогів: «Ти любиш твого Творця? Спочатку люби ближніх твоїх», - такою була його порада своїм послідовникам. Він відчував надзвичайне занепокоєння з приводу розбещеного та аморального стану оточуючих його людей. Це дуже засмучувало його серце, коли, як главі держави, йому довелося видати наказ про будь-яке покарання заради справедливості чи безпеки молодій республіці. Але він ніколи не підняв навіть пальця проти когось заради себе самого. Коли однієї переломної миті хтось попросив його проклинати своїх ворогів і переслідувачів, він відповів:

«Я не був посланий як прокляття, але як милосердя до людства. Господи, направляй моїх людей, адже вони не знають»¹¹.

Після завоювання Мекки (аби показати лише один приклад з багатьох) він вільно пробачив усіх своїх ворогів, які не шкодували його, його релігію та його послідовників, і були винні у вбивстві та переслідуванні. Він сказав їм: «Сьогодні немає ніякого нарікання на вас». Ось практичний приклад реалізації афоризму: «Люби своїх ворогів». Він прийшов, щоб відновити і змінити людство, яке занепадало, і він завоював серця антисоціальних елементів свого часу любов'ю та добротою. Його благодійність і готовність допомагати людям усіма можливими шляхами були зразковими шляхами. Він був найбільшим другом для бідних та знедолених.

Все своє життя він прагнув направляти людство до Єдиного Істинного Бога, щоб зробити їх благочестивими, врятувати їх від помилки, забобонів і гріхів, але, закликаючи їх до істини, слідував словам з Корану: «Немає примусу до релігії» (2:256).

Він надихнувся божественними якостями і спонукав людей робити великий крок до божественності. Однак він залишався смиренным і скромним, завжди усвідомлюючи свою ницість перед Богом, і з найвищої вершини морального та духовного вдосконалення, якого він досяг, закричав людям: «Я — людина, така сама, як і ви» (Коран 41:6).

Визнання Пророка немусульманами

¹¹ *As-Suyuti, Aj-Jami As-Saghir.*

Східні дослідження, поширюючись з рук християнських місіонерів, потрапляють під оцінку незалежних вчених Пророка Мухаммада (мир йому і благословення Аллага) і його послання зростає на Заході.

Ось два витяги про Пророка Мухаммада (мир йому благословення Аллага) з нещодавньої книги американського професора:

«Маючи чисте серце, він був улюбленцем у своїх колах, як кажуть, завжди готовим підставити плече допомоги. Втрати зробили його чутливим до людських страждань у будь-якій формі, зробили його таким, що він завжди був готовий допомагати іншим, особливо бідним і слабким. Його почуття честі, обов'язку та вірності зросло ще більше, коли він доріс до високого і завидного звання «Правдивий», «Чесний», «Надійний». І все-таки, незважаючи на свою турботу про інших, він залишався незрозумілим для них у світогляді та шляхах, ізольованим від динамічного і хаотичного суспільства. Досягши юнацького, а згодом віку зрілого чоловіка, беззаконний розбрат сучасників, регулярні спалахи безглуздої сварки серед племен, що часто відвідували ярмарки Мекки, а також загальна аморальність і цинізм того часу, викликали у Пророка постійну реакцію жаху та відрази. Він був мовчазним, задумливим і замкнутим в собі». ¹² «У часи віри у надприродне, коли чудеса сприймалися як товар найпростішого святого, Мухаммад відмовився рухатися за людською слабкістю та довірливістю. Для тих, хто лише шукав чудес, ознак і пророцтв, він прямо говорив: «Бог не послав мене творити чудеса, Він послав мене проповідувати тобі. Господи, хвала тобі! Хіба я щось більше, ніж чоловік, посланий як проповідник?». Від першого до останнього він противився

кожному пориву, щоб виставити на вихваляння свою особу: «Я ніколи не казав, що скарби Аллага знаходяться в моїй руці, що я знаю приховані речі, або що я був ангелом... Я лише проповідник Божих слів, той, хто дає Боже послання людству». Всі видимі знамення – не від величі Мухаммада, а від Бога, і для них потрібні лише відкриті очі. Небесні тіла, які тримають свій швидкий безмовний хід у небесному сховищі, неймовірний порядок Всесвіту, дощ, який падає, щоб полегшити спраглу землю, пальми, що згинаються з золотими плодами, кораблі, які ходять морями, наповнені добром для людини – невже це рукотворна робота кам'яних богів? Яка дурниця кричати про ознаки, коли творіння гавані не має для них значення! У часи довірливості Мухаммад навчав поваги до світового порядку, який мав пробудити мусульманську науку ще до християн».¹³

І ось так відомий історик Лейн-Пул описує характер Пророка Мухаммада:

«Він, попри ненависть від свого народу, ніколи першим не здійняв свою руку на іншого; улюбленець дітей, який ніколи не проходив повз маленьких без посмішки від його прекрасних очей і доброго слова для них, котре звучало ще добріше через присмний тон його голосу... Він був одним з тих небагатьох щасливчиків, хто досяг найвищої радості знайти велику істину і зробити її джерелом життя. Він був посланцем одного Бога, який до кінця свого життя не забував, хто він... Послання ж було центром його буття. Він приніс свій потік до народу з великою гідністю, поєднавши усвідомлення своєї високої посади разом із

найсолідшим смиренням, коріння якого лежить у знанні власної слабкості».¹⁴

Дослідник А.Г. Леонард описує щирість Пророка і правду його послання такими словами у своїй книзі «Іслам: моральна і духовна цінність»:

«Спочатку слід визнати, що Мухаммад не був духовним пройдисвітом чи звичайним бродячим пророком, він був одним з найбільш глибоко щирих постатей будь-яких часів чи епох. Це не тільки видатний чоловік, але і один із найправдивіших із усіх тих, хто коли-небудь народжувався. Великий, не лише як пророк, а як патріот і державний діяч: як матеріальний, так і духовний будівельник, який створив велику націю, велику імперію, та більше, ніж усе це – непохитну віру. Він був вірний собі, своєму народу і перш за все своєму Богу. Визнаючи це, ви тим самим підтверджуєте, що іслам є глибокою й істинною релігією, яка прагне підняти людей із глибин людської темряви у вищі щаблі Світла та Істини»¹⁵.

Нарешті, Ламартін, один з найвидатніших поетів Франції, написав про велич Мухаммада (мир йому і благословення Аллага):

«Ніколи людина, добровільно чи мимоволі, не ставила собі більш високу мету, оскільки ця мета була б надлюдською – зруйнувати всі перешкоди, які були між нею та її Творцем, щоб повернути Бога до людини та людину до Бога; відновити раціональні і священні ідеї божества в умовах хаосу для матеріальних і спотворених систем ідолопоклонства, які існували тоді. Ніколи людина не поклала на свої плечі завдання, яке настільки далеке від

¹⁴ Stanley Lane-Poole, *The Speeches and Table Talk of the Prophet Muhammad, Introduction*, p. 29.

¹⁵ Maj A.G. Leonard, *Islam, Her Moral and Spiritual Value*, pp. 20-21.

людських можливостей, такими слабкими засобами, що для виконання великого задуму, вона не мала ніякого іншого інструменту, окрім себе самої, і ніякої іншої допомоги, за винятком купки чоловіків, що живуть на околиці пустелі. Нарешті, ніколи людина ще не здійснювала такої величезної і міцної революції у світі, бо менш ніж за два століття після його появи, іслам, вірою і зброєю, панував над усією Аравією і переміг ім'ям Бога Персію, Хорасан, Трансоксанію, Західну Індію, Сирію, Абіссінію, весь відомий континент Північної Африки, численні острови Середземномор'я, Іспанію і частину Галлії».

«Якщо велична мета, мала кількість засобів та вражаючі результати є трьома критеріями людської геніальності, то як могли ми наважитися порівнювати будь-яких видатних людей у сучасній історії з Мухаммадом? Найвідоміші люди створили лише зброю, закони та імперії. Всі ці винаходи не являють собою нічого, крім матеріальних сил, які часто терпіли поразку на їхніх очах. Ця ж людина рухала не тільки арміями, законодавством, імперіями, народами та династіями, але й мільйонами чоловіків у третій частині тодішнього заселеного світу; більше того, Мухаммад переміщав вівтарі, богів, релігії, ідеї, вірування і душі. На основі Книги, кожна буква з якої стає законом, він створив духовну націю, яка об'єднувала народи з їх мовним і расовим різноманіттям. Він залишив нам характер мусульманської громади, ненависть до фальшивих богів і бажання Бога єдиного і нематеріального. Патріотизм проти профанації небес сформував чесноти послідовників Мухаммада: завоювання однієї третини землі, згідно із цим догматом, стало його чудом; або, швидше, це було не чудом людини, а раціональні речі. Ідея єдності Бога, проголошена в період виснаження казкових теогоній, сама по собі є таким чудом, що, виголосивши її губами, він знищив всі древні

храми ідолів і розбурхав одну третину світу. Його життя, роздуми, героїчні звинувачення забобонів та сміливість проти ідолопоклонства; його твердість, якою він викривав у Мецці багатобожжя на протязі п'ятнадцяти років, зневага до нього і те, що він був жертвою своїх співвітчизників і, нарешті, його безперервна проповідь, його війни, віра в успіх та надлюдську безпеку від нещастя, його скромність у перемозі, його честолюбство, яке було повністю присвячене одній ідеї, його нескінченна молитва, містичні бесіди з Богом, його смерть і його тріумф після смерті – все це свідчить не про наклеп, а тверде переконання. Це було його переконання, яке дало йому силу відновити догму. Ця догма була двократною – єдність Бога і безсмертя Бога – перша розповідає, хто такий Бог, а остання – ким Бог не є. Філософ, оратор, проповідник, законодавець, воїн, генератор ідей, відновник раціональних догм, культу без образів, засновник двадцяти земних імперій та однієї духовної імперії – ось він Мухаммад. Що стосується всіх стандартів, за якими можна виміряти людську велич, то ми можемо запитати: чи є хтось більший за нього?».¹⁶

Історичність

Порівняння іноді здаються одіозними, але навіть якщо схилитися до таких, то незабаром з'ясується, що Ісус та Пророк Мухаммад не пропонують жодного порівняння. Бо Пророк Мухаммад є реальним історичним персонажем, кожна деталь його життя зберігається в суворо перевірених книгах хадисів та історії, життя ж та характер Ісуса вкриті таємничістю. Є вчені, які повністю відкидають історичність існування Ісуса і розглядають його як персонажа міфології.

¹⁶ *Lamartine, Histoire de la Turquie, Vol. II, pp. 276, 277; Quoted by Dr. Zaki Ali in his book Islam in the World.*

Але навіть якщо ми вважаємо це неправильним, як і мусульмани, що людина, яка називається Ісусом, народилася в Палестині за кілька років до початку християнської епохи і видавали себе за очікуваного Месію іудеїв, то наша інформація про нього настільки фрагментарна і невпевнена, що в нашій свідомості не з'являється чітка картина його життя та особистості. Є сумніви щодо дати, місця та способу його народження; нічого не відомо про перші тридцять років його життя; є суперечності й в питанні про його смерть. Євангеліє розповідає нам лише про два роки життя, чого недостатньо, щоб пройти тест історичної критики. У попередньому розділі у цитатах д-р С.Дж. Каду, який був професором церковної історії в Оксфорді, є твердження про те, що багато сучасних дослідників вважають безнадійною спробу відокремити історичну правду від легендарної або міфічної історії, яку містить Євангеліє, і реконструювати історію Ісуса із матеріалу чисто історичного характеру. Коли ж ми знаходимо інформацію про нього в Євангеліях, Ісус здається примарною і прославленою фігурою.

Повна модель

Хоча на основі Преславного Корану персонажі Ісуса та Пророка Мухаммада є однаково благочестивими, чистими, благородними та надихаючими, але Ісус не мав можливості стати ідеальною моделлю для людей у всіх сферах життя, на відміну від Пророка Мухаммада, який це зробив. Ми не сумніваємося, що якби Ісус мав шанс, він би поведився так само, як Пророк Мухаммад, бо обидва вони були пророками того самого Бога.

Ісус ніколи не одружувався, тому він не зміг стати ідеальним чоловіком і батьком. Він не здобув перемогу над

своїми ворогами, тому не мав шансів показати, як повинен вести себе переможець по відношенню до своїх переможених ворогів, які не шкодували знищити його та його послідовників. Він не мав своїх переслідувачів, тому не мав нагоди показати справжнє терпіння та прощення. Ісус не зійшов до влади, щоб стати моделлю доброзичливого і справедливого правителя і судді.

Ми повинні звернутися до Пророка Мухаммада, а не до Ісуса, якщо ми хочемо побачити картину ідеально щасливого і благочестивого подружнього життя, зразок мудрого, справедливого та доброзичливого правителя, якого ніщо не може зламати або відвернути від праці заради матеріального та морального покращення життя людей. Пророк Мухаммад зазнав обох фаз – і переслідувань, й успіхів. Він показав рідкісне терпіння, стійкість, мужність і любов до своїх ворогів як переслідуваний проповідник релігії, і в найпохмуріші години проявив незрівнянний самоконтроль і милосердя, коли його вороги були безпорадними перед ним.

Ісус не мав можливості реалізувати багато своїх заповідей і вчень. Наприклад, він радив своїм послідовникам продавати свій одяг та купувати мечі (Луки 22:36), але він не зміг продемонструвати їм правильне використання меча. Стійкість до насильства та агресії іноді стає нашим найвищим обов'язком – наприклад, коли безпорадні чоловіки, жінки та діти безжалісно вбиваються, коли свобода віри і практика релігії за власним вибором забороняється фанатиками та тиранами. Пророк Мухаммад показав як справжній воїн Божий, захисник жертв нетерпимості та жорстокого насильства, повинен вести себе на полі бою і в моменти поразки та перемоги.

Життя Ісуса стоїть на рівні з раннім життям Пророка Мухаммада, але Ісус не прожив достатньо довге життя, щоб надати практичну форму його вченню і виробити соціальні принципи його послання. Він не мав можливості розширити свої вчення, щоб охопити всі життєві ситуації та здійснити величезні соціальні реформи, які реалізував Пророк Мухаммад. Сучасна людина, яка виконує роль сина, чоловіка, батька, бідного працівника, громадянина, сусіда, зневаженого прихильника нових ідей і принципів, жертви релігійного та політичного фанатизму, людини з владою, успішного лідера, солдата, бізнесмена, судді і правителя, знайде Пророка Мухаммада ідеальною моделлю у всіх ситуаціях і життєвих сферах.

РОЗДІЛ 3

ДОКТРИНИ ІСЛАМУ І ХРИСТІЯНСТВА

Християнство, як вірять прибічники римо-католицьких, так і протестантських церков, означає три Символи віри, а саме апостольський, нікейський та афанасіївський. Основними доктринами християнства є (1) Трійця, (2) Божество Ісуса Христа, (3) Божественне синівство Ісуса, (4) Первородний Гріх і (5) Спокута.

В релігії ісламу не має місця для будь-якої з цих догм. Мусульмани вірять в Єдність Бога на протигагу ідеї Триєдиного Бога християнства. Іслам вважає християнське обоження Ісуса зворотним шляхом до язичництва. Відповідно до Преславного Корану, Ісус не був втіленням Бога, але був пророком та посланцем Божим і, як і всі інші пророки (включаючи Пророка Мухаммада), він був людиною. Іслам також відкидає Божественне синівство Ісуса. Його можна назвати сином Божим у тому сенсі, в якому всі праведні люди можуть бути названі дітьми Божими, але не в буквальному чи особливому значенні. Точно так само іслам відкидає догмати первородного гріха, жертвоприношення та спокути.

Основні доктрини ісламу: (1) Єдність Бога, (2) віра в пророків, відправлених Богом до усіх народів світу, (3) віра в Одкровення, послані Богом до пророків, щоб направляти людей до істини і справедливості, (4) вроджена безгрішність людської природи і здатність людини до необмеженого морального і духовного прогресу (через віру в Бога і вірне дотримання натхненних вчень пророків), (5) особиста відповідальність за свої дії, (6) життя після смерті, (7) рівність і загальне братерство людства.

Трійця

Вчення про Трійцю полягає в тому, що у Бога є три окремі та чіткі Божественні постаті – Бог-Отець, Бог-Син і Бог-Дух Святий. Афанасійський Символ свідчить:

«Є одна особа Отця, інша Сина і ще одна від Святого Духа, але Божественність Отця, Сина і Святого Духа – все це єдине, Слава рівна, Величний Собор вічний... Батько – це Бог, Син – це Бог і Святий Дух є Богом. І все-таки вони не є трьома Богами, а єдиним Богом... Бо, як ми змушені християнською правдою визнати кожную людину саму бути Богом і Господом, так і нам заборонено католицькою релігією сказати, що є троє богів або три господа».

Це є очевидною суперечністю. Це ніби сказати: один плюс один, плюс один – три, однак це – один. Якщо є три окремі і чіткі Божественні особи, кожна з яких є Богом, то тут повинно бути три боги. Християнська церква визнає неможливість узгодити віру в трьох Божественних постатей з єдиним Богом, і тому оголошує вчення про Трійцю таємницею, в якій людина повинна мати сліпу віру. Ось що писав у своїй книзі «Католицьке вчення» преподобний Ж.Ф. де Грут:

«Найсвятіша Трійця є таємницею в найсуворішому сенсі цього слова. Одним лише розумом не можна довести існування Триєдиного Бога, цьому вчить Одкровення. І навіть після того, як існування таємниці було відкрито для нас, людський інтелект не в змозі збагнути, як три іпостасі мають лише одну Божественну природу».¹⁷

¹⁷ Rev J. F. De Groot, *Catholic Teaching*, p. 101

Як не дивно, сам Ісус Христос ніколи навіть не згадав про Трійцю. Він нічого не знав і не казав про три Божества в одному Богові. Його концепція про Бога нічим не відрізнялася від попередніх ізраїльських пророків, які завжди проповідували Єдність Бога і ніколи – Трійцю. Ісус лише повторював попередніх пророків, коли сказав:

«Перша: слухай, Ізраїлю: наш Господь Бог Бог єдиний. І: люби Господа, Бога свого, усім серцем своїм, і всією душею своєю, і всім своїм розумом, і з цілої сили своєї! Це заповідь перша!» (Марка 12:29-30).

Він вірив в одного Бога, як видно з наступних слів:

«Тоді каже до нього Ісус: «Відійди, сатано! Бо ж написано: «Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному Йому!» (Матвія 4:10).

Вчення про Трійцю було поширено християнами приблизно через 300 років після Ісуса. У чотирьох канонічних Євангеліях, написаних між 70 і 115 н.е., немає посилання на Трійцю. Навіть Святий Павло, який ввів чимало чужоземних ідей у християнство, нічого не знав про Триєдиного Бога. Нова Католицька енциклопедія визнає, що вчення про Трійцю було невідоме першим християнам і що воно було сформоване в останній чверті четвертого століття:

«У другій половині ХХ століття важко представити чітко, об'єктивне і зрозуміле відображення, доктринальну еволюцію та теологічну розробку таємниці Трійці. Тринітарна дискусія, римо-католицька та інші представляють собою нестабільний виток. Сталося дві речі – визнання з боку екзектетів та біблійних богословів, у тому числі постійно зростаючої кількості римо-католиків того, що не слід говорити про тринітаризм у Новому Завіті без серйозної кваліфікації. Також справедливим є паралельне

визнання догматів з боку істориків та систематичних теологів, що тринітаризм, який не має відповідної кваліфікації, перейшов з періоду походження християнства, скажімо, в останню чверть четвертого століття. Лише тоді можна назвати його остаточним тринітарним догматом «одного Бога у трьох особах», який повністю засвоюється в християнському житті».¹⁸

Трохи пізніше та сама Енциклопедія говорить ще більш рішуче:

«Формулювання ідеї Єдиного Бога в трьох особах не було міцно встановлено в християнському житті та його практиці до кінця четвертого століття. Але саме це формулювання вперше претендує називатися догматом про тринітарність. За переконанням апостольських отців воно навіть віддалено не наближається до такого умонастрою або вірування».¹⁹

Отже, вчення про Трійцю не було проголошене Ісусом Христом. В Біблії (як в Старому, так і Новому Завітах) ніде воно не зустрічається, це вчення було абсолютно чужим менталітету та віруванням ранніх християн; воно стало частиною християнської віри наприкінці четвертого століття. Раціонально розглянута догма Трійці є неприйнятною. Ця ідея не просто знаходиться поза межами розуму, вона огидна йому.

Як ми вже говорили раніше, віра в три Божі лики несумісна з Єдністю Бога. Якщо є три окремі особи, то мають бути три різні, окремі субстанції, бо кожна людина невіддільна від власної сутності. Тепер, якщо Отець є Богом, Син є Богом і Святий Дух є Богом, значить Отець, Син і Святий Дух є

¹⁸ *The New Catholic Encyclopaedia (1967), art. "The Holy Trinity" Volume 14, p. 295.*

¹⁹ *The New Catholic Encyclopaedia (1967), art. "The Holy Trinity", Volume 14, p. 299*

трьома виразними напрямками, а отже трьома різними особами, а це значить трьома різними Богами. Крім того, три Божественні особи є або нескінченними, або скінченними. Якщо вони вічні, то мають бути три окремі нескінченності – три Всемогутні, три Вічні, три Боги. Якщо вони скінченні, то ми приводимо до абсурду ідею зачаття нескінченного Буття з тривимірними способами існування або з трьох осіб, які окремо скінченні складають нескінченність. Справа в тому, що якщо іпостасі Трійці є скінченними, то ні Отець, ні Син, ані Святий Дух – не є Богом.

Вчення про Трійцю було розроблено як наслідок обоженювання двох істот – Ісуса Христа і таємничого Святого Духа, і їх зв'язок з Богом як партнерів у Його Божественності. Як пояснюється в християнській літературі, це становить окреме уособлення трьох атрибутів Бога. З точки зору історичного погляду це є відступом від раціональної теології до міфології. Адже в основі міфології лежить ірраціональна тенденція людського розуму обоженювати великих людей, уособлювати їх сили та атрибути і представляти їх як Божественних Людей.

Іслам проповідує просту Єдність Бога. Він представляє концепцію Бога, вільну від антропоморфних міфологічних фантазій. Це підтверджує унікальність Бога і доводить, що у нього немає жодного партнера у Його Божественності. Він є Один за Своєю сутністю та іпостассю, і ці два єства є невіддільними. Він є Самодостатнім, від кого всі залежать і Який не залежить ні від кого. Він є Творцем і Джерелом усіх, Всемогутній, Всезнаючий, Люблячий, Милостивий, Вічний і Безкрай. Він не був народжений, і не породив. Ніщо не може вийти з Нього і стати Йому рівним партнером у Божестві:

«Скажи: «Він — Аллаг — Єдиний, Аллаг — Той, до Кого прагнуть, не народив і не був народжений, і ніхто не був рівним Йому!» (Коран 112:1-4).

«Ваш Бог — Бог Єдиний. Немає бога, крім Нього, Милостивого, Милосердного! Воістину, у створенні небес і землі; у розрізненні дня та ночі; у кораблі, що пливе морем, маючи в собі те, що приносить користь людям; у воді, яку Аллаг зіслав із неба та якою оживив землю після смерті її, розселивши там різних тварин; у зміні вітрів; у покірній хмарі, яка висить між небом і землею – в усьому цьому знамення для людей, які розуміють!» (2:163-164).

«Аллаг! Немає бога, крім Нього — Живого, Суцього! Не торкається Його ні дрімота, ні сон. Йому належать те, що на небесах, і те, що на землі. Хто ж заступиться перед Ним без Його дозволу? Він знає те, що попереду них, і те, що позаду них. Вони ж не осягають зі знання Його нічого, крім того, що побажає Він. Престол Його охоплює небеса і землю, а збереження їх не втомлює Його. І Він — Всевишній, Великий!» (2:255).

Божественність Ісуса

Другий християнський догмат – про Божественність Ісуса. Афанасійський Символ віри твердить:

«Крім того, необхідно для вічного спасіння також справедливо вірити у Втілення нашого Господа Ісуса Христа».

Християни (як римо-католики, так і протестанти) вважають, що Ісус Христос є Богом з усією вічністю, другою іпостассю Божої Трійці, що майже дві тисячі років тому він вирішив з'явитися в людському тілі і народився від Діви Марії.

Автор католицького вчення стверджує Божественність Ісуса в цих словах:

«Вчення про божественність Христа, яке можна знайти в багатьох місцях Писання, завжди було проголошено Церквою як одна із найважливіших істин католицької віри. Нікейський собор, який був першим генеральним скликанням після переслідувань, урочисто засудив Арія, котрий стверджував, що Христос – не Бог, а творіння»²⁰.

Протестантський автор «Правди християнства» висловлює свою думку на цю тему таким чином:

«Очевидно, що вираз Син Божий означав для нього (тобто Івана), а отже, ймовірно, для інших авторів Нового Завіту, які часто використовують його, що Христос був справді Богом – Богом Сином – у найповнішому сенсі і найбільш довершеній формі».²¹

Ця догма також не має підтримки зі слів самого Ісуса Христа, як це записано в Євангеліях. Правда полягає в тому, що Ісус строго заперечував свою божественність чи божественне походження. Ось його власні слова:

«Ісус же йому відказав: «Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, крім Бога Самого» (Марка 10:18).

Він говорив про Бога, як про «Свого Отця й Отця вашого, і до Бога Мого й Бога вашого!».²² Ці слова Ісуса, повідомлені Біблією, показують, що Ісус займав таке ж положення перед Богом, як і будь-яка інша людина. Він був творінням Бога.

В агонії на хресті, Ісус вигукнув:

²⁰ *Rev. J. F. De Groot, Catholic Teaching, p. 149.*

²¹ *W.H. Turton, The Truth of Christianity, p. 507.*

²² *The Gospel of St. John, 20:17.*

«Елої, Елої, лама савахтані, що в перекладі значить: «Боже Мій, Боже Мій, нащо Мене Ти покинув?» (Марк 15:34).

Чи може хтось уявити, що ці слова виходять з уст Божих? Тут ми маємо крик безпомічної людини в агонії в ім'я її Творця та Господа.

Бог є об'єктом нашого поклоніння, Верховним Буттям, до Якого ми, створіння, звертаємося в наших молитвах. Ми не можемо уявити Бога, який молиться комусь. Але про Ісуса це написано в Євангеліях:

«Відпустивши ж народ, Він на гору пішов помолитися насамоті; і як вечір настав, був там Сам» (Матвія 14:23).

«А над ранком, як дуже ще темно було, уставши, Він вийшов і пішов у місце самотнє, і там молився» (Марк 1:35).

«Він же відходив на місце самотнє й молився» (Лука 5:16).

Справа в тому, що Ісус ніколи не стверджував, що він є Богом, а лише пророком та посланцем Божим. Він був людиною, через яку Бог відкрив Своє Послання для керівництва інших людей. Для того, щоб передати їм Слово Боже:

«Сказали вони Йому в відповідь: «Наш отець Авраам». Відказав їм Ісус: «Коли б ви Авраамові діти були, то чинили б діла Авраамові. А тепер ось ви хочете вбити Мене, Чоловіка, що вам казав правду, яку чув Я від Бога. Цього Авраам не робив» (Івана 8:39,40).

«Життя ж вічне це те, щоб пізнали Тебе, єдиного Бога правдивого, та Ісуса Христа, що послав Ти Його» (Івана 17:3).

Ці слова Ісуса доводять, по-перше, що є тільки один Бог і що Ісус нічого не знав про Трійцю («...тебе, єдиного Бога правдивого»); по-друге, Ісус не претендував на

Божественність, бо він відносив до Буття когось іншого – «Його», єдиного Бога; по-третє, Ісус лише стверджував, що є посланцем Божим («Ісус Христос, якого Ти послав»).

Подібно до Трійці, вчення про Втілення також розвивалося задовго після Ісуса. Насправді можна простежити етапи поступового обожнення Ісуса. У «Q» його вважали пророком Божим, людиною і ніким іншим; згодом, в «Urmascus» з'явилася спроба зробити його людиною-божеством і приписати йому багато чудес; у працях першого та другого століть він був представлений як могутній ангел, перший народжений серед усіх створінь, але все ще істота; і, нарешті, в передмові до Євангелія від Іоанна та інших праць третього та четвертого століть він був перетворений у Бога. У Нікейському символі віри (325 р. н.е.) це виступило проти тих християн, які все ще заперечували божественність Ісуса:

«Я вірю в... Одного Господа Ісуса Христа, Єдинородного Сина Божого, що народився від Батька перш всіх віків. Бога від Бога, Світло від Світла, істинного Бога від справжнього Бога, народженого не створеного, єдиносущного з батьком».

Розум відмовляється прийняти людину, яка була народжена жінкою, страждала від людських слабкостей, незнань та обмежень; поступово зростала, набиралася сили та мудрості, як і всі інші люди, як Бога. Нав'язати людські обмеження Богові і вірити в Його втілення в людському тілі – означає заперечувати Його досконалість.

Догма Втілення була прийнята християнством, як і багатьма іншими християнськими народами, від язичництва. У дохристиянській міфології ми часто зустрічаємо героя, який розглядається як Бог. Індуїсти навіть сьогодні шанують своїх стародавніх героїв, Раму та Крішну, як втілення Вішну, другої іпостасі Індуської Трійці. Іслам звільнив своїх

послідовників від таких забобонів, відкинувши догму Втілення.

Славний Коран відкидає божественність Ісуса в цих словах:

«Істинно, невіруючі ті, які говорять: «Воістину, Аллаг — це Месія, син Мар'ям!»». Але ж казав Месія: «О сини Ізраїля! Поклоняйтеся Аллагу, Господу моему й Господу вашому!» Воістину, ті, які додають Аллагу рівних — заборонив Аллаг їм сади раю, будуть у пеклі вони! І не буде у неправедних помічників!» (5:72).

«Воістину, Іса перед Аллагом схожий на Адама — Він створив його з праху, а потім сказав тому: «Будь!» — і він є» (3:59).

Відповідно до Священної Книги ісламу, Ісус був пророком Божим – безгрішним, чистим і благочестивим, як і всі інші пророки, – але був повністю людиною:

«Він сказав: «Воістину, я — раб Аллага. Він дарував мені Писання й зробив мене пророком» (19:30).

Ісламська думка полягає в тому, що всі пророки були людьми, які з огляду своєї відданості правді та безгрішному життю стали гідними бути обраними Богом як Його Посланці. Вони повністю присвятили себе Богові, виконуючи Його Волю.

Повідомлення, яке посланці доносили людям, було не їхнє, а тільки Боже. Бог передавав їм Своє Слово, щоб вони могли упорядкувати своє життя відповідно до нього і стати зразком для своїх співвітчизників. Пророк Мухаммад (мир йому і благословення) сказав:

«Скажи: «Я — людина, така сама, як і ви. Мені тільки відкрито, що ваш Бог — Бог Єдиний! Ідіть до Нього прямим

шляхом і просіть у Нього прощення! Горе багатобожникам» (Коран, 41:6).

Божественне синівство

Третя християнська догма голосить про те, що Ісус Христос є Сином Божим в особливому та винятковому сенсі. Ця догма також не відповідає висловлюванням і вченням Ісуса. У Біблії цей вираз використаний для багатьох попередніх пророків. Наприклад, Ізраїль називався «Сином Божим» в одній із книг Мойсея:

«І ти скажеш фараонові: «Так сказав Господь: «Син Мій, Мій перворідний то Ізраїль» (Вихід 4:22).

У Псалмах ту ж назву було дано й Давиду:

«Я хочу звістити постанову: «Промовив до Мене Господь: «Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породив» (Псалми 2:7).

Трохи пізніше в Біблії Соломон також був названий сином Бога:

«Він збудує храм для Мого Ймення, і він буде Мені за сина, а Я йому за Батька, і Я міцно поставлю трона царства його над Ізраїлем аж навіки!» (1 Хронік 22:10).

Ця фраза не означала нічого, окрім людини, яка стоїть ближче до Бога в любові. Сам засновник християнства сказав, що кожен, хто виконував волю Отця на небесах, був Сином Божим. Благочестиве життя, добре та милосердне ставлення – ось що зробило людину гідною того, щоб її називатися сином Божим. Чи це не те, про що говорить Ісус у наступних наказах:

«А Я вам кажу: «Любіть ворогів своїх, благословляйте тих, хто вас проклинає, творіть добро тим, хто ненавидить вас, і

моліться за тих, хто вас переслідує, щоб вам бути синами Отця вашого, що на небі, що наказує сходити сонцю Своєму над злими й над добрими, і дощ посилає на праведних і на неправедних» (Матвія 5:44-45).

«Блаженні миротворці, бо вони синами Божими стануть» (Матвія 5:9).

Згадані висловлювання не залишають жодних сумнівів у нашій свідомості про те, що ця фраза означала для Ісуса. З огляду на сказане вище, немає підстав вважати Ісуса сином Божим в особливому чи унікальному значенні. Ісус часто називав себе «сином людським», але, коли він називав себе «Сином Божим», то це мало той самий сенс, в якому Адам, Ізраїль, Давид та Соломон були названі синами Бога і в якому він сам говорив про тих, хто мав любов у своїх серцях і жив у спокої зі своїми ближніми, як «Синів Божих». Наступні зауваження Ісуса покажуть, що саме в метафоричному сенсі він назвав себе Сином Божим:

«Відповів їм Ісус: «Хіба не написано в вашім Законі: «Я сказав: ви боги? Коли тих Він богами назвав, що до них слово Боже було, а Писання не може порушене бути, то Тому, що Отець освятив і послав Його в світ, закидаєте ви: «Зневажаєш Ти Бога, через те, що сказав Я: «Я Син Божий?» (Івана 10:34-36).

Ісус, очевидно, апелював до Псалма 82:6 та 7 вірша:

«Я сказав був: «Ви боги, і сини ви Всевишнього всі, та однак повмираєте ви, як людина, і попадаєте, як кожен із вельмож».

Оскільки судді та пророки називалися «богами» лише в метафоричному сенсі, то й Ісус назвав себе «Сином Божим» в тому ж сенсі. Зрозуміло, що для Ісуса термін «Син Божий» не мав жодного особливого значення, крім дозволеної

ідіоми Біблії. Немає жодних підстав виокремлювати Ісуса як Сина Божого у особливому чи прямому сенсі, як це зробили християни.

Славний Коран дуже гостро відкидає догму, що Ісус був Сином Божим у буквальному чи унікальному сенсі.

Він говорить:

«Вони говорять: «Аллаг узяв собі дитину». Та ж ні, Преславний Він! Йому належать ті, хто на небесах і на землі, і всі Йому підкоряються» (2:116).

«Не годиться Аллагу народжувати, Преславний Він! Коли вирішує Він щось, то тільки говорить: «Будь!» — і воно є» (19:35).

Розум і здоровий глузд знову на боці ісламу. Філософія говорить нам, що немає істоти, від котрої інша істота може вийти та існувати як окремий індивідуум і стати рівноправним партнером, якого можна вважати досконалим. Призначити сина для Бога – означало б заперечувати досконалість Бога.²³

Первородний гріх

Четверта християнська догма – це Спокута. Християнство заявляє, що, не виконавши Божого наказу не їсти заборонений плід знання, Адам згрішив. Гріх Адама успадковується усіма синами Адама, тому всі люди є грішними. Вимога Божої справедливості полягає в тому, що ціна повинна бути сплачена за кожен гріх. Бог не дозволить жодному гріху залишитися без карі. Тому єдине, що може

²³ Cf. Bergson, *The Creative Evolution*, Modern Library, p.16.

знищити гріх, це пролиття крові. Як стверджує святий Павло:

«І майже все за Законом кров'ю очищується, а без пролиття крові немає відпущення» (Євреям 9:22).

Але ця кров має бути досконалою, безгрішною і непідкупною.

«Оскільки первородний гріх, який був спрямований проти Бога, мав нескінченну пропорцію, він вимагав нескінченної кари».

Тому Ісус Христос, Син Божий, що прийшов з неба, пролив свою святу, безгрішну кров, зазнав невимовної муки і помер, щоб сплатити покарання за людські гріхи. Оскільки Ісус був вічним Богом, він один міг сплатити нескінченну ціну гріха. Ніхто не може бути врятованим, якщо не прийме Ісуса Христа як свого Спасителя.

Кожна людина приречена на вічне страждання в пеклі через її гріховну природу, якщо вона не прийме очищення від гріхів Ісусом Христом через його кров.²⁴

Ця догма поділяється на три частини: (1) Первородний гріх; (2) віра в те, що Божа справедливість вимагає покарання кров'ю як сплату за гріх; і (3) віра в те, що Ісус заплатив за гріхи людські своєю смертю на хресті і що спасіння чекає лише на тих, хто вірить у цю жертву.

Що стосується першої частини, то преподобний Де Грот пише:

«Священне Писання вчить нас, що гріх Адама упав на усіх людей (за винятком нашої Благословенної Діви), бо за словами святого Павла: «Ось тому, як через переступ одного на всіх людей прийшов осуд, так і через праведність Одного

²⁴ Cf. *God's Plan for Your Salvation, Phoenix Arizona, U.S.A.*

прийшло виправдання для життя на всіх людей. Бо як через непослух одного чоловіка багато-хто стали грішними, так і через послух Одного багато-хто стануть праведними», - всі люди успадкували гріх Адама». ²⁵

Як і багато інших християнських вірувань, доктрина про успадкування Первородного гріха теж не знаходить підтримки в словах Ісуса або пророків, які прийшли перед ним. Вони вчили, що кожна людина відповідає за свої дії; діти не будуть покарані за гріхи свого батька. Написано в книзі пророка Єремії:

«Тими днями не скажуть уже: «Батьки їли неспіле, а оскома в синів на зубах! Бо кожен за власну провину помре, і кожній людині, що їсть недоспіле, оскома впаде їй на зуби!». ²⁶

Пророк Єзекіїль також заперечує догмат Первородного гріха майже тими ж словами:

«І було мені слово Господнє таке: «Що це вам, що ви складаєте приповідку на Ізраїлеву землю, говорячи: Батьки їли неспіле, а оскома в синів на зубах! Як живий Я, говорить Господь Бог, не будете вже складати тієї приповідки в Ізраїлі! Тож усі душі Мої: як душа батькова, так і душа синова Мої вони! Душа, що грішить, вона помре. А чоловік, коли він справедливий, і робить право та справедливість, на горах жертвенного не їсть, і очей своїх не зводить до божків Ізраїлевого дому, і жінки свого ближнього не занечищує, а до жінки в часі її нечистоти не наближується, і нікого не тисне, боржникові заставу його конче звертає, грабунку не чинить, хліб свій дає голодному, а голого покриває одежею, на лихву не дає, а відсотків не бере, від кривди відвертає

²⁵ Rev. J. F. De Groot, *Catholic Teaching*, p. 140.

²⁶ *The Bible, Jeremiah*, 31:29-30.

руку свою, чинить правдивий суд поміж чоловіком та чоловіком, уставами Моїми ходить, а прав Моїх дотримує, щоб чинити правду, справедливий такий конче буде жити, говорить Господь Бог!

Та душа, що грішить, вона помре. Син не понесе кари за батькову провину, а батько не понесе за провину синову, справедливість справедливого буде на ньому, а несправедливість несправедливого на тому буде. А коли б несправедливий відвернувся від усіх гріхів своїх, яких наробив, і виконував усі устави Мої, і робив право та справедливість, буде конче він жити, не помре!».²⁷

Те, що Ісус вважав дітей невинними і чистими, а не народженими у гріху, ясно виражено у його повідомленні:

«А коли спостеріг це Ісус, то обурився, та й промовив до них: «Пустіть діток до Мене приходити, і не бороніть їм, бо таких Царство Боже! Поправді кажу вам: хто Божого Царства не прийме, немов те дитя, той у нього не ввійде».

(Марка 10:14-15)

Іслам засуджує доктрину Первородного гріха і вважає дітей чистими та безгрішними при народженні. Гріх не успадковується, це те, що кожен з них набуває, звершуючи те, що не повинен робити, і не роблячи того, що повинен.

Цілком раціонально вважати, що вершиною несправедливості буде засудити все людство за гріхи, вчинені тисячами років тому першими батьками. Гріх – це навмисне порушення Закону Божого або закону правильного і неправильного. Відповідальність або провина за це повинні лежати лише на людині, яка це вчинила, а не на її дітях.

²⁷ *The Bible, Ezekiel, 18:1-9, 20-2.*

Людина народжується зі свободою волі, з нахилом і здатністю робити як зло, так і боротися проти нього, а також робити добро. Лише коли, будучи дорослою і спроможною розрізнати правильне і неправильне, вона хибно використовує свою свободу і стає жертвою спокуси, тоді гріх народжується в ній. Те, що багато чоловіків і жінок протистояли і перемагали злі схильності і проживали своє життя у гармонії з Волею Бога, зрозуміло зі священних записів усіх народів. Сама Біблія згадує Еноха, Ноя, Якова, Іоанна Хрестителя та багатьох інших як досконалих і праведних, і тих, хто боявся Бога та ухилявся від зла.

Вважати дітей гріховними вже при народженні є вершиною мізантропії та цинізму. Якою ж нерозумною та жалюгідною стає людина, вірячи в доктрину Первородного гріха, про що свідчить богословський вислів Блаженного Августина нібито всі померлі немовлята приречені на вічний вогонь пекла. До нещодавнього часу, в християнському світі нехрещені діти не були поховані в освячених місцях, оскільки вважалось, що вони померли в стані Первородного гріха.

Саме підґрунтя віровчення Спокути, тобто віра в Первородний гріх, було визнане помилкою на основі Ісуса Христа як причина того, що надбудова догми, зведена на ній, також повинна бути хибною. Але давайте розглянемо християнську схему порятунку трохи далі.

Божя справедливість

Друга частина християнського вчення про Спокуту полягає у тому, що Божя справедливість вимагає, аби ціна була сплачена за первородний та інші гріхи людини. Якби Бог помилював грішника, не покаравши його, це було б

запереченням Його справедливості. З цього приводу преподобний В. Голдсек пише:

«Кожен повинен зрозуміти, що Бог не може порушити свій Закон, це має бути яким, як денне світло: Він не може пробачити грішника, не поклавши на нього відповідне покарання. Бо коли Він так зробить, хто буде називати Його Справедливим Суддею?».²⁸

Цей погляд свідчить про повне незнання Бога. Бог не є просто суддею чи царем. Він, як описує Його Коран, – «Володар Судного Дня». Він не тільки Справедливий, але і Милосердний, Який пробачає. Якщо Він знаходить певну користь у людині, або бачить, що вона щиро кається, маючи справжнє прагнення перемогти зло в собі, то Він може пробачити всі її недоліки та гріхи. І цей політ уяви можна назвати образою Його справедливості. Зрештою, єдиним належним мотивом покарання є перешкода злу та виправлення злочинця. Покарати людину за минулі гріхи після того, як вона покаялась і змінила себе є ознакою помсти, а не справедливості. Бог, чия «справедливість» вимагає компенсації за кожне падіння і гріх людини, не кращий від Шейлока. Бог, якому ми поклоняємось – Творець і Джерело усіх світів, це Бог Любові та Милосердя. Якщо Він дає закон, показує шлях і вимагає послуху, то це не для власної користі, а на благо людства. І якщо Він карає людину за її гріхи та помилки, то це не для власного задоволення чи компенсації, як проголошують християнські догмати, а для припинення зла та очищення грішника. Пекло саме по собі є лікарнею, де духовно хворі – ті, хто страждає на хвороби злоби, ненависті, егоїзму, бездушності, брехні, нечесності, жадібності, зарозумілості і т. д. – виліковуються через вогонь страждань і каяття. Але ті, хто

²⁸ Rev. W. Goldsack, *The Atonement*, p. 5.

має наполегливе прагнення до доброго і щиро покаяння, знайдуть Бога, готового завжди пробачити їхні невдачі та гріхи, не вимагаючи жодної компенсації від них чи від когось іншого. Хіба це не те, що пророк Єзекіїль проголосив у віршах Біблії, які ми цитували вище? І хіба це не те, чого навчав Ісус у своїх прекрасних притчах про Втрачену вівцю, Втрачену монету та Блудного сина? Чи можемо ми прослідкувати походження доктрини, що якщо кожен гріх не компенсується і не буде покараний, то Божа справедливість, яка навчила нас молитися Йому за цими словами: «Пробач нам наші борги, як ми пробачили нашим боржникам», – нас покарає? Прощення грішника після покарання за гріх взагалі не є прощенням. Бог пробачає гріхи та помилки тих, в котрих Він бачить справжню доброту, і тих, хто відвернувся від своїх гріхів і змінив себе. Не карати таких чи будь-яку іншу людину – не є свідченням Божої несправедливості. Насправді, це єдине справжнє прощення, тому ми читаємо в Преславному Корані:

«Скажи: «О раби Мої, які порушили межі на шкоду собі! Не втрачайте надії на милість Аллага! Воістину, Аллаг прощає всі гріхи, адже Він — Прощаючий, Милоседний!» Зверніться до вашого Господа та підкоріться Йому раніше, ніж до вас прийде кара, бо потім уже не допоможуть вам!».

(39:53-54)

«Але хто скоїть зле або буде несправедливим до самого себе, а потім благатиме прощення у Аллага, той знайде Аллага Прощаючим, Милосердним! І хто скоїв щось гріховне, той скоїв його лише проти самого себе. Аллаг — Всезнаючий, Мудрий!».

(4:110-111)

Спокута кров'ю

Третя частина християнського догмату Спокути говорить про те, що Ісус заплатив жертву за первородний та інші гріхи людей своєю смертю на хресті Голгофи, і що порятунок не можна отримати без віри в рятівну силу цієї крові. Ось що ми читаємо в Першому посланні Петра:

«І знайте, що не тлінним сріблом або золотом відкуплені ви були від марного вашого життя, що передане вам від батьків, але дорогоцінною кров'ю Христа, як непорочного й чистого Ягняти».²⁹

І це те, про що два сучасних християнських апологети (протестанти та римо-католики) написали:

«Перейдемо тепер до вчення про спокуту, яке полягає в тому, що смерть Христа була в певному сенсі жертвою за гріх, і, таким чином, вона примирила (або встановила «гармонію») Бога-Отця і грішну людину. І хоча про це не сказано в Символі віри, воно відображається в словах, що він був розп'ятий для нас, і страждав за наше спасіння».³⁰

«Оскільки Христос, Бог і людина, прийняв на себе наші гріхи (через смерть на хресті) заради нашого очищення, задовольняючи обурену справедливість Бога, то він є посередником між Богом і людиною».³¹

Ця догма є не лише запереченням Божого милосердя, а й Його справедливості. Вимагати сплату кров'ю, щоб пробачити гріхи людей, показує повну відсутність милосердя, і карати людину, яка є невинною за чужі гріхи,

²⁹ *The Bible, 1 Peter, 1:18,19.*

³⁰ *W.H. Turton, The Truth of Christianity, P. 289.*

³¹ *J.F. De Grool, Catholic, p. 162.*

незалежно від того, чи готова вона, є вершиною несправедливості.

Християнські апологети намагаються виправдати це, сказавши, що Ісус Христос охоче страждав від смерті, щоб заплатити за гріхи людей. Але наша відповідь така:

По-перше, історично неправильно стверджувати, що Ісус прийшов навмисно померати за людські гріхи. В Біблії ми читаємо, що він не хотів померати на хресті. Бо, коли він дізнався, що вороги замишляють проти його життя, Ісус заявив: «Обгорнена сумом смертельним душа», - і попросив учнів стежити за ним, щоб захистити його від ворогів, і він молився до Бога:

«Авва-Отче, Тобі все можливе: пронеси мимо Мене цю чашу!... А проте, не чого хочу Я, але чого Ти» (Марка 14:36).

По-друге, ми не розуміємо, як страждання та смерть однієї людини можуть знищити гріхи інших людей. Звучить щось на кшталт того, як лікар розбив власну голову, аби вилікувати головний біль пацієнтів. Ідея замісної або добровільної жертви нелогічна, безглузда та несправедлива.

По-третє, ідея про те, що пролиття крові необхідне, щоб заспокоїти гнів Божий, прийшла в християнство з уявлення первісною людиною образу Бога як всемогутнього демона. Ми не бачимо жодного зв'язку між гріхом і кров'ю. Щоб змити гріх потрібна не кров, а каяття, наполеглива боротьба із злими нахилами, любов до людства та рішучість виконувати волю Божу, як показано нам через пророків. Коран каже:

«Ні м'ясо їхнє, ні кров їхня не досягають Аллага, але Його досягає ваша богобоязливість! Так Він підкорив їх вам, щоб ви звеличували Аллага за те, що Він вказав для вас прямий шлях! Тож сповісти радісну звістку праведним!» (22:37).

Вчення про Спокуту перетворює першу особу Бога в кривавого тирана, який демонструє самовіддану любов через другу особу. Для неупередженого критика жертва другої особи виявляється настільки недоречною і безглуздою, як і жорстока та садистська вимога першої особи.

Артур Вейгалл робить такий важливий коментар до вчення про Спокуту:

«Ми більше не можемо приймати жахливу богословську доктрину про те, що з деяких містичних причин була необхідна жертва, вона обурює і нашу концепцію про Бога як про Всемогутнього, і наше уявлення про Нього як Вселюблячого. Знаменитий доктор Круден вважав, що заради мети жертвопринесення: «Христос страждав страшними стражданнями, заподіяними Богом», – і це, звичайно, така точка зору, від якої нудить сучасний розум і яка цілком може бути названа жахливою доктриною, пов'язана з садистськими тенденціями первісної людської природи. Вона є язичницькою за походженням, будучи, мабуть, найбільш видатною реліквією язичників».³²

Християнська схема спасіння не тільки звучить у контексті аморальності та ірраціональності, але і не знаходить підтвердження у словах Ісуса. Сказано, що Ісус страждав за людські гріхи в тому сенсі, щоб вивести їх із темряви на світло, він став гнівом для злих і був замучений ними; але це не означає, що його смерть була спокутою гріхів інших людей і що прощені будуть лише ті, хто вірить у спасіння його кров'ю. Ісус прийшов, аби врятувати людей від гріха своїм вченням і прикладом свого благочестивого життя, а не навмисно вмирати за них на хресті і пропонувати свою кров як примирення за їхні гріхи. Коли прийшов молодий чоловік

³² *Arthur Weigall, The Paganism in Our Christianity.*

і запитав його: «Добрий Учитель, що я повинен робити, щоб успадкувати вічне життя?». Він нічого не згадав про свою спокутну жертву та про викупну силу його крові. Його відповідь була такою ж, як і будь-якого іншого пророка. Бо він сказав:

«Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, крім Бога Самого. Коли ж хочеш ввійти до життя, то виконай заповіді» (Матвія 19:17).

«Виконай заповіді», – ось, яким був шлях до вічного життя. Порятунком можна заслужити лиш вірою в Бога, утриманням від зла і звершенням добра, а не прийняттям Ісуса як Спасителя і вірою в його спокутну кров.

Доктрина про Спокуту не є доцільною, бо (1) людина не народилася в гріху; (2) Бог не вимагає плати за прощення грішників; (3) ідея замісної жертви або жертвопринесення є несправедливою та жорстокою. Скоюючи гріх, ми не завдаємо шкоди Богові, а лиш самим собі. Плям гріха на наших душах можна позбавитись не стражданням чи смертю будь-якої іншої людини, незалежно від того, хоче вона того чи ні, але завдяки нашому власному каяттю, відвертанню від зла і наверненню до добродійності. Тому, коли Адам, після непослуху, покався і віддався повністю Богові, його гріх був прощений. Гріх Адама не був успадкований його синами, і тому не вимагав прощення через страждання і смерть Ісуса Христа. Насправді, Ісус взагалі не помирав на хресті. Вчення про Спокуту є запереченням справедливості та милосердя Бога.

Іслам відкидає цю догму. Він заявляє, що прощення гріхів не можна отримати стражданнями та жертвами іншої особи, людської чи божественної, але благодаттю Божою та нашими щирими і наполегливими зусиллями,

спрямованими на боротьбу зі злом і звершенням добродієвості:

«Жодна душа не понесе тягар іншої душі. Воістину, людина отримує лише те, до чого прагне. І побачать прагнення її».

(Священний Коран 53:38-40)

«Хто йде прямим шляхом, той іде ним сам для себе. І хто зійшов із нього, той зійшов тільки сам проти себе. І ніхто не понесе тягар іншого! Ми ж не карали нікого, не відправивши перед тим посланця» (17:15).

Іслам обіцяє спасіння (яке в релігії Корану означає досягнення близькості до Бога і примноження всього доброго в людині) усім тим, хто вірить у Бога і чинить добрі справи:

«Хто підкорить себе Аллагу, той і є праведником. Його чекає винагорода від Господа; не буде страху таким, як він, і не будуть засмучені вони!» (2:112).

Іслам: раціональна релігія

Ми досліджували деякі найважливіші вчення християнства, які складають частину як протестантського, так і римокатолицького віровчення. Наше дослідження привело нас до висновку, що вчення про Трійцю, Божественність Ісуса, Божественне Синівство Ісуса, Первородний гріх та Спокуту не є ані раціональними, ані відповідають вченню Ісуса. Ці догмати склалися задовго після Ісуса, в результаті язичницького впливу. Вони показують, що християнство значно відхилилося від релігії Ісуса.

Іслам – це відродження та переосмислення релігії Ісуса та всіх інших пророків. Релігія, яка розкривалася пророкам різних народів, була однаковою, але з часом вона була

неправильно витлумачена, переплутана з забобонами і переродилася в магичні практики та безглузді ритуали. Поняття про Бога, саме ядро релігії, стало зневаженим завдяки (а) антропоморфній тенденції перетворення Бога в істоту з людською формою та людськими пристрастями; (б) додаванню Єдиному Богу рівних в Його Божественності (як у індуїзмі та християнстві); (в) обожнюванню ангелів (наприклад, Дева в індуїзмі, Язата в зороастризмі, а також Святий Дух в християнстві); (г) перетворенню пророків в реальне втілення Бога (Ісус Христос в християнстві, Будда в буддизмі, Крішна і Рама в індуїзмі); і (д) шляхом уособлення атрибутів Бога в окремі Божі іпостасі (наприклад, християнська Трійця – Отець, Син і Святий Дух; індуїстські Тримурти Брахми, Вішну і Шива, а також Амеша Спента з зороастризму). Пророк Мухаммад (мир йому і благословення Аллага) критикував всі ці нерозумні богословські тенденції і відновив їх первісну чистоту через концепцію Бога як Єдиної Вічної Реальності (Ас-Самад), Творця та Суцього Джерела всіх світів (Рабб-уль-Аламін), Вселюблячого (Ар-Рахман), Всемилотивного (Ар-Рахім), Всепрощаючого (Аль-Гаффар), Всемогутнього (Аль-Азіз), Всезнаючого (Аль-Алім), Святого (Аль-Куддус), Всеосяжного (Аль-Васі). Він очистив релігію від усіх забобонів, помилок і безглузвих церемоній, розширив її кордони, щоб зробити її джерелом натхнення та керівництва для всього людства, і об'єднав народи всіх рас, кольорів та націй у єдине вселенське братство.

Іслам – це релігія, яка далека від міфологічних забобонів. Його вчення прості та раціональні. Його заклик спрямований до людського розуму та совісті. Істина ісламського вчення про єдність і доброту Бога приносить нам спосіб вивчення і споглядання світу, в якому ми знаходимо всепроникаючу єдність з дивовижним

різноманіттям, вчення усіх пророків, досвід містиків усіх релігій та народів і, нарешті, вибачення трінітаріїв, які, незважаючи на віру в трьох Божественних осіб, заявляють, що є тільки один Бог. Вчення про інші ісламські принципи логічно випливає з віри в єдність і доброту Бога. Якщо Бог – Один, то всі люди є творіннями одного Бога і є рівними перед Ним – а отже, має рацію ісламська віра в рівності і братерстві всіх чоловіків і жінок. Якщо Бог є Творцем і Джерелом усіх світів, Він повинен забезпечувати не тільки фізичні потреби людини, але також і моральні та духовні потреби, відкриваючи людині шлях правди і праведності – а отже, віру в Божественне Одкровення. Більше того, Божественне Одкровення має пройти скрізь, де і коли потрібно, і для донесення Його Послання, Бог повинен обрати людей, які повністю віддані правді, ведуть благочестиве і безгрішне життя і можуть надихнути інших слідувати Істинним шляхом – звідси й віра у пророків усіх народів. І, нарешті, якщо Бог є Богом Доброти і Його Замисел полягає у створенні світу та людини вільною і моральною, не є легковажним і безглуздом, то має бути життя після смерті, де люди зможуть пожинати плоди своїх переконань, намірів та дій, і продовжувати свої блаженні подорожі до Бога – звідси ісламська віра в життя після смерті.

Відомий італійський орієнталіст, доктор Лаура Вечія Вагліері, у своїй книзі «Інтерпретація ісламу» пише про раціональний і загальний дух ісламу:

«Арабський Пророк, з голосом, який був натхненний глибоким спілкуванням з Богом, проповідував чистий монотеїзм шанувальникам фетишу та послідовникам корумпованого християнства та іудаїзму. Він вступив у відкритий конфлікт з цими регресивними тенденціями

людства, які призводять до порівнювання інших істот до Творця».

«Для того, щоб направляти людей до віри в одного Бога, він не спантеличував їх подіями, які відхиляються від звичайного перебігу природи – так званих чудес, і не змушував їх мовчати, вдаючись до небесних погроз, які лише підривають здатність людини думати. Він просто закликав їх, не вимагаючи покидати реальність, розглянути Всесвіт і його закони. Будучи впевненим в отриманій вірі в єдиного і незамінного Бога, він дає людям читати Книгу життя. Мухаммад Абдо і Амір Алі обидва заявляють, що Мухаммад охоче звертався до совісті та інтуїтивного судження людини».³³

Виклавши деякі відповідні вірші Преславного Корану, автор продовжує:

«Завдяки ісламу, язичництво в його різних формах було переможене. Поняття Всесвіту, практика релігії та звичаї суспільного життя були звільнені від усіх тих монстрів, які погіршували все це, і людські уми були звільнені від упереджень. Людина нарешті усвідомила свою гідність, вона змиралася перед Творцем, Господарем всього людства».

«Дух був звільнений від забобонів, воля людини була визволена від кайданів, які тримали її в залежності від волі інших людей або так званих прихованих сил, священників, фальшивих стражників таємниць, імітаторів порятунку, всіх тих, хто робив вигляд, що він був посередником між Богом і людиною, а, отже, вважав, що має владу над чужими волевиявленнями – всі вони впали з їхніх постаментів.

³³ *Laura Veccia Vaglieri, Apologia dell Islamismo, translated into English as An Interpretation of Islam by Dr. Caselli, pp. 30,31.*

Людина стала слугою Божою, а перед іншими людьми вона мала зобов'язання як одна вільна людина по відношенню до інших вільних людей. Раніше, люди страждали від несправедливості соціальних відмінностей, а іслам проголосив рівність між людьми – кожен мусульманин відрізнявся від інших мусульман не з соціальних відмінностей чи будь-якого іншого чинника, не пов'язаного з його особистістю, а тільки його страхом перед Богом, його доброчинністю, вчинками, моральними та інтелектуальними якостями».³⁴

Іслам є універсальним посланням Єдності – Єдності Бога, єдності всіх релігій, єдності пророків усіх народів та єдності всього людства.

³⁴ *Laura Veccia Vaglieri, Apologia dell Islamismo, pp. 33,34.*

РОЗДІЛ 4

МОРАЛЬНЕ ВЧЕННЯ ІСЛАМУ ТА ХРИСТІЯНСТВА

Іслам та християнство закликають людей до добродішних вчинків і благочестивого життя. Вони засуджують брехливість, нечесність, лицемірство, несправедливість, жорстокість, гордість, невдячність, зраду, нестримність, пожадливість, марнотратство, заздрість, егоїзм, апатію, згубну мову, гнів та насильство. Обидві зобов'язують своїх послідовників вірити в Бога, покаюння, істину, чистоту, мужність, справедливість, милосердя, доброзичливість, співчуття, милосердя, самоконтроль та праведність. Головні чесноти, передбачені ісламом і християнством, можуть бути згруповані за двома рубриками. Перша – ті, які не дозволяють людині завдавати шкоди життю, майну та честі інших, такі як цнотливість, чесність, миролюбність і ввічливість. Друга – ті, які спонукають людину робити добро іншим, такі як милосердя, прощення, правдивість, мужність, терпіння, співчуття, доброта і любов.

Тепер я дам короткий огляд моральних вчень ісламу та християнства словами Писань двох релігій.

ЦНОТЛИВІСТЬ

- Християнство

«Ви чули, що сказано: «Не чини перелюбу». А Я вам кажу, що кожен, хто на жінку подивиться із пожадливістю, той уже вчинив із нею перелюб у серці своїм».

(Матвія 5:27-28)

-Іслам

«І не наближайтеся до перелюбу. Воістину, це — мерзота, шлях ганебний!».

(Коран 17:32)

«Не наближайтеся до огидних вчинків — явних і прихованих».

(Коран 6:151)

«Перелюб очей полягає у тому, щоб дивитися з бажанням на дружину іншого, а перелюбом язика є виголошення забороненого».

(Вислови Мухаммада)

МИРОЛЮБНІСТЬ

-Християнство

«Оце посылаю Я вас, як овець між вовки. Будьте ж мудрі, як змії, і невинні, як голубки».

(Матвія 10:16)

«Блаженні миротворці, бо вони синами Божими стануть».

(Матвія 5:9)

-Іслам

«Із цієї причини наказали Ми синам Ізраїля: «Якщо хтось уб'є душу... то це прирівнюється до вбивства всіх людей. А хто вбереже душу, той наче збереже життя всім людям» (Коран 5:32).

«Мусульманином є той, від язика і рук якого люди — в безпеці, а *мухаджиром* є той, хто цурається забороненого Богом».

(Висловлювання Мухаммада)

«Чи не розповісти вам про кращі діяння, ніж піст, милостиня та молитви? Встановлюйте мир між собою: ворожнеча та злість виривають небесні нагороди з корінням».

(Висловлювання Мухаммада)

ЧЕМНІСТЬ

-Християнство

«А Я вам кажу, що кожен, хто гнівається на брата свого, підпадає вже судові. А хто скаже на брата свого: рака, підпадає верховному судові, а хто скаже дурний, підпадає геєнні огненній».

(Матвія 5:22)

-Іслам

«І не відвертай із погордою обличчя від людей і не ходи по землі пихато! Воістину, Аллаг не любить усіляких пихатих гордіїв! Стримуй кроки свої та знижуй голос свій. Воістину, найогидніший голос — то рев віслюка!»

(Коран 31:18-19)

«О ви, які увірували! Нехай одні люди не глузують з інших — можливо, ті кращі за них. І нехай одні жінки не глузують з інших, можливо, ті кращі за них. Не лайте одне одного та не вигадуйте образливих прізвиськ. Зле ж бути нечестивцем після того, як увірував! А ті, хто не покався, є несправедливими! О ви, які увірували! Уникайте більшості здогадок, адже, воістину, деякі здогадки є гріхом! Не слідкуйте одне за одним та не поширюйте пліток. Невже хтось із вас хоче їсти м'ясо свого покійного брата, якщо це

відразно для вас? Бійтеся Аллага, воістину, Аллаг — приймаючий каяття, Милосердний!».

(Коран 49:11,12)

«Людина не може бути мусульманином, доки її серце і язик не стануть такими».

(Висловлювання Мухаммада)

ЧЕСНІСТЬ

-Християнство

«Не жадай дому ближнього свого, не жадай жони ближнього свого, ані раба його, ані невольниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що ближнього твого!».

(Вихід 20:17)

-Іслам

«Не бажайте того, шляхом чого Аллаг віддав перевагу одним із вас перед іншими. Чоловіку — частка з того, що отримав він, а жінці — частка з того, що отримала вона. Тож просіть у Аллага ласки Його; воістину, Він знає про кожную річ!».

(Коран 4:32)

«Не пожирайте незаконно майна одне одного та не підкупляйте суддів, щоб свідомо, шляхом гріха, привласнити частину майна інших людей!».

(Коран 2:188)

«Наповнюйте міру справедливо й не будьте з тих, які завдають іншим збитків. І зважуйте на точних терезах! Не применшуйте того, що належить людям, і не поширюйте безчестя на землі!».

(Коран 26:181-183)

«У День Воскресіння я буду супротивником тому, хто наймає слугу і повністю отримує від неї роботу, та не сплачує йому повну винагороду».

(Висловлювання Мухаммада)

ІСТИНА І СПРАВЕДЛИВІСТЬ

-Християнство

«Не свідкуй неправдиво на свого ближнього!».

(Вихід 20:16)

«Не викривиш закону, не будеш дивитися на особу, і не візьмеш підкуп, бо підкуп осліплює очі мудрих і викривлює слова справедливих. За справедливістю, лише за справедливістю будеш гнатися, щоб жити й заволодіти Краєм, що Господь, Бог твій, дає тобі».

(Повторення Закону 16:19-20)

-Іслам

«О ви, які увірували! Будьте стійкими у вірі в Аллага, свідчіть справедливо і нехай ненависть ваша до інших не веде до несправедливості. Тримайтеся справедливості, бо вона ближча до богобоязливості. Бійтеся Аллага, воістину, Йому добре відомо все те, що ви чините!».

(Коран 5:8)

«О ви, які увірували! Тримайтеся справедливості, коли будете ви свідками перед Аллагом, навіть якщо це свідчення буде проти вас самих, ваших батьків чи родичів. Буде це багатий чи бідний, їхня справа належить Аллагу. Не йди за пристрастю, щоб не порушити справедливості. Якщо ж ви

спотворите [свідчення] або відмовитесь від нього, то, воістину, Аллагу відомо те, що робите ви!».

(Коран 4:135)

«Жодна людина не є правдивою в прямому сенсі цього слова, а лише та, яка виявляє істину в словах, справах і думках».

(Вислови Мухаммада)

МУЖНІСТЬ І ТЕРПІННЯ

-Християнство

«І видасть на смерть брата брат, а батько дитину. І діти повстануть супроти батьків, і їх повбивають. І за Ім'я Моє будуть усі вас ненавидіти. А хто витерпить аж до кінця, той буде спасений. А коли будуть вас переслідувати в однім місті, утікайте до іншого. Поправді кажу вам, не встигнете ви обійти міст Ізраїлевих, як прийде Син Людський. Учень не більший за вчителя, а раб понад пана свого. Доволі для учня, коли буде він, як учитель його, а раб як господар його. Коли Вельзевулом назвали господаря дому, скільки ж більше назвуть так домашніх його! Але не лякайтеся їх. Немає нічого захованого, що воно не відкриється, ані потаємного, що не виявиться. Що кажу Я вам потемки, говоріть те при світлі, що ж на вухо ви чуєте проповідуйте те на дахах. І не лякайтеся тих, хто тіло вбиває, а душі вбити не може; але бійтеся більше того, хто може й душу, і тіло вам занапастити в геєнні».

(Матвія 10:21-28)

-Іслам

«О ви, які увірували! Будьте стійкими у вірі в Аллага, свідчіть справедливо і нехай ненависть ваша до інших не веде до несправедливості. Тримайтеся справедливості, бо вона ближча до богобоязливості. Бійтеся Аллага, воістину, Йому добре відомо все те, що ви чините!».

(Коран 5:8)

«О ви, які увірували! Шукайте допомоги у терпінні та молитві. Воістину, Аллаг — разом із терплячими!».

(Коран 2:153)

«Ми будемо випробовувати вас страхом, голодом, нестачею майна, людей та плодів. Сповісти ж добру звістку терплячим, тим, які, коли торкнеться їх лихо, говорять: «Ми належимо Аллагу і до Нього ми повертаємося!».

(Коран 2:155-156)

«Сказали їм: «Воістину, люди зібралися проти вас. Тож бійтесь їх!» Але це лише додало їм віри. Тому вони відповіли: «Достатньо нам Аллага! Прекрасний же Він Опікун!».

(Коран 3:173)

ВСЕПРОЩЕННЯ

-Християнство

«Петро приступив тоді та запитався Його: «Господи, скільки разів брат мій може згрішити проти мене, а я маю прощати йому? Чи до семи раз?» Ісус промовляє до нього: «Не кажу тобі до семи раз, але аж до сорока семи раз по семи!».

(Матвія 18:21-22)

-Іслам

«Прагніть же до прощення від Господа вашого та до раю, протяжність якого дорівнює небесам та землі. Його приготували для богобоязливих, які витрачають на милостиню у радості та в біді, які стримують гнів та прощають людей. Аллаг любить тих, які роблять добро!».

(Коран 3:133-134)

«Після того, як людям Писання стала зрозуміла істина, багато хто з них через свою заздрість бажає, щоб ви відвернулися від своєї віри. Вибачте ж їх та простіть, поки Аллаг не покаже наказу свого. Воістину, Аллаг спроможний на кожну річ!».

(Коран 2:109)

«За милістю від Аллага ти був м'який із ними. Якби ти був грубим чи жорстоким, то вони неодмінно залишили б тебе. Вибач їм та благай про прощення для них; радься з ними у справах. А коли щось вирішиш, то покладай сподівання на Аллага! Воістину, Аллаг любить тих, які сподіваються на Нього!».

(Коран 3:159)

ДОБРОЧИНСТВО

-Християнство

«А Ісус відповів і промовив: «Один чоловік ішов з Єрусалиму до Єрихону, і попався розбійникам, що обдерли його, і завдали йому рани, та й утекли, покинувши ледве живого його. Проходив випадком тією дорогою священик один, побачив його, і проминув. Так само й Левит надійшов на те місце, поглянув, і теж проминув. Проходив же там якийсь самарянин, та й натрапив на нього, і, побачивши, змилосердився. І він підійшов, і обв'язав йому рани,

наливши оливи й вина. Потому його посадив на худобину власну, і приставив його до гостиниці, та й клопотався про нього. А другого дня, від'їжджавши, вийняв він два динарії, та й дав їх господареві й проказав: «Заопікуйся ним, а як більше що витратиш, заплачу тобі, як вернуся». Котрий же з цих трьох на думку твою був ближній тому, хто попався розбійникам? А він відказав: «Той, хто вчинив йому милість». Ісус же сказав йому: «Іди, і роби так і ти!».

(Луки 10:30-37)

-Іслам

«Чи бачив ти того, хто заперечує Суд? Та це ж той, хто проганяє сироту і не закликає нагодувати бідного! Лихо ж тим, які моляться, але ставляться до молитов своїх недбало, які роблять все лише напоказ і відмовляються давати милостиню».

(Коран 107:1-7)

«Ті, які жертвують на шляху Аллага і не супроводжують те, що пожертвували, докором та образою, матимуть у Господа свого винагороду! Немає страху їм і не будуть засмучені вони! Добре слово і прощення кращі за милостиню, яка супроводжується образою. Аллаг — Багатий, Жалісливий! О ви, які увірували! Не зіпсуйте милостині вашої докором та образою, наче той, хто витратив якесь майно на жертву задля того, щоб побачили це люди. Адже він не увірував у Аллага та Останній День. Його прикладом є слизька скеля, вкрита землею. Та ось змочив її дощ, і лишилася скеля та чистою. Немає у них жодної сили над тим, що отримали вони! Аллаг не веде прямим шляхом невіруючих людей!».

(Коран 2:262-264)

«Які вчинки найпрекрасніші? Радувати серце людини, годувати голодних, допомагати страждаючим, полегшувати печаль засмучених та допомагати скривдженому».

(Висловлювання Мухаммада)

ЛЮБОВ І СПІВЧУТТЯ

-Християнство

«Люби свого ближнього, як самого себе! Нема іншої більшої заповіді над оці!».

(Марка 12:31)

«Нову заповідь Я вам даю: «Любіть один одного! Як Я вас полюбив, так любіть один одного й ви! По тому пізнають усі, що ви учні Мої, як будете мати любов між собою».

(Івана 13:34-35)

-Іслам

«Ти любиш Твого Творця? Спочатку люби ближніх твоїх».

(Висловлювання Мухаммада)

«Ніхто не є істинним віруючим, якщо він не бажає братові того, що бажає для себе».

(Висловлювання Мухаммада)

«У своїй любові, милосерді і співчутті по відношенню одне до одного віруючі схожі на єдине тіло: коли одну з частин його вражає хвороба, то все тіло охоплює безсоння та лихоманка»

(Висловлювання Мухаммада)

НЕ ПРОТИВИТИСЬ ЗЛОМУ

Однак, у деяких із вчень християнство схильне бути занадто однобічним і практично непридатним. Повідомляється, що Ісус сказав:

«А Я вам кажу не противитись злому. І коли вдарить тебе хто у праву щоку твою, підстав йому й другу. А хто хоче тебе позивати й забрати сорочку твою, віддай і плаща йому. А хто силувати тебе буде відбути подорожнє на милю одну, іди з ним навіть дві».

(Матвія 5:39-41)

Мабуть, це було необхідним виправленням для жорстокого серця та жалюгідного духу, викликаного буквальною дотриманням вчення «око за око та зуб за зуб». Але чи може вчення «підставити іншу щоку» бути універсальним? Чи можна його практикувати як здорову моральну заповідь у всіх випадках? Не протидіяти злу, коли його мішенню стає інший, є ознакою боязливості та байдужості. Потакання хуліганам і тиранам не може принести користі, а тільки збільшить зло і людське горе. Це спонукатиме їх експлуатувати та підкоряти інших людей і поширювати розлад та несправедливість. Іслам заявляє, що зло в усіх проявах повинно бути переможене. Якщо злочинець може бути перевихованим та відверненим від скоєння насильства добром та милосердям, то тут не може бути нічого кращого. Але якщо доброта спричиняє сміливість завдавати шкоди іншим, то покарання у пропорції до злочину повинно мати місце. Учення Корану у цьому відношенні також є універсальним і застосовним до всіх випадків. Він говорить:

«Не рівні між собою добро та зло. Відштовхни зло чимось добрим, і тоді той, із ким ти ворогував, стане для тебе наче близький друг».

(Коран 41:34)

«Відплатою за зло є таке ж саме зло! Та якщо хто простить і встановить мир, винагорода його буде за Аллагом! Воістину, Він не любить несправедливих!».

(Коран 42:40)

ЧЕРНЕЦТВО І ЦЕЛІБАТ

Християнство занадто зосереджене на потойбічному. Повідомляється, що Ісус Христос сказав людям:

«Коли хто приходить до Мене, і не зненавидить свого батька та матері, і дружини й дітей, і братів і сестер, а до того й своєї душі, той не може бути учнем Моїм!».

(Лука 14:26)

І знову:

«Так ото й кожен із вас, який не зречеться усього, що має, не може бути учнем Моїм».

(Лука 14:33)

Коли чоловік сказав Ісусу, що буде слідувати за ним, але він повинен мати можливість піти і поховати свого мертвого батька, Ісус сказав:

«А Ісус йому каже: «Іди за Мною, і зостав мертвим ховати мерців своїх!».

(Матвія 8:22)

Він навіть розповів людям про тих, які «самі оскопили себе ради Царства Небесного».

(Матвія 19:12)

Результатом такого вчення може бути лише збільшення хирлявих і спотворених лицемірів замість повноцінних людей.

Іслам підтримує здоровий баланс між цим світом і наступним. Він говорить, що дух не може рости, здавлюючи тіло. Людські інстинкти не є за своєю суттю поганими. Їх не можна вбивати, але слід мудро контролювати, аналізувати і цілеспрямовано використовувати, щоб зробити життя людини багатшим і кращим. Цей світ сповнений сенсу і мети, і лише організовуючи повноцінне і плідне життя у світі, а також цінуючи та насолоджуючись прекрасними Божими дарами, людина може прийти до Бога, служити іншим і підготувати себе для наступного світу. Іслам сприяє золотій середині. Пророк заявив, що в ісламі не було чернецтва.

ВИНО, СЕКС, АЗАРТНІ ІГРИ

Хоча, з одного боку, християнство підтримує чернецтво, з іншого боку, воно не зачиняє ворота перед вином, азартними іграми і неналежними проявами фізичної спокуси, які є причинами скоєння більшості злочинів та гріхів. Вино, власне, є необхідним елементом Святого Причастя, і першим чудом Ісуса, про яке повідомлялося в Євангелії від Іоанна, було перетворення води у вино. Тоді як в Преславному Корані, який містить повне моральне керівництво, воно заборонене і засуджене. Що стосується вина та азартних ігор, то Преславний Коран каже:

«О ви, які увірували! Воістину, вино, азартні ігри, камені жертovníків і стріли для ворожби — мерзота від шайтана! Тож стережіться цього! Можливо, будете спасенні! Воістину, шайтан бажає посіяти між вами ворожнечу й

ненависть через вино й мейсір і відвернути вас від згадування Аллага й молитви. Невже ви не зупинитесь?».

(Коран 5:90-91)

Ісус заборонив своїм послідовникам дивитись пожадливими поглядами на дружин інших, але іслам пішов ще далі. Він не допускає, аби чоловіки та жінки негоже дивились одне на одного, чи то з пожадливістю чи без, і хоче, щоб ті були пристойно одягнені. Він засуджує ганебне відображення фізичної привабливості у таких словах:

«Скажи віруючим чоловікам, щоб вони відводили свої погляди й закривали свою наготу. Так буде чистіше для них. Воістину, Аллага відомо про те, що вони роблять! Скажи віруючим жінкам, щоб вони відводили свої погляди й закривали свою наготу. Нехай вони не показують своїх прикрас, окрім того, що назовні, й нехай закривають своїми покривалами груди. Нехай не показують своїх прикрас нікому, крім своїх чоловіків, батьків, батьків своїх чоловіків, своїх синів, синів своїх чоловіків, своїх братів, синів братів, синів своїх сестер, інших жінок чи тих, ким оволоділи їхні правиці, слуг, у яких немає пристрасті, або дітей, які не знають жіночої наготи; нехай вони не ходять так, щоб було відомо, які прикраси вони приховують. Кайтеся перед Аллагом усі разом, о віруючі! Можливо, ви матимете успіх!».

(Коран 24:30-31)

РОЗДІЛ 5

ІСЛАМ – УНІВЕРСАЛЬНА РЕЛІГІЯ

Християнство Ісуса Христа не є універсальною релігією. Хоча, з огляду на основні послання та вчення, релігія Ісуса не відрізняється від ісламу, вона не містить повного керівництва над усіма аспектами людського життя для всіх народів та віків. Протягом багатьох сторічч людської історії, коли різні раси жили в більш-менш повній ізоляції, і не було жодних швидких засобів спілкування між націями та іншими, Бог відправляв пророків до різних народів. Ісус був одним із цих національних пророків. Він був Месією ізраїльтян. Ось що доктор С.Дж. Каду, автор якого ми вже цитували в цій книзі кілька разів, пише про обмежену (національну) сферу місії Ісуса:

«Шлях Месії, з яким Ісус себе асоціював, визначив його чітко національну роль: ми знаходимо, що він здебільшого обмежує свої проповідання, цілеспрямоване служіння, а також своїх учнів єврейською територією. Його охопило відчуття незгоди, коли одного разу йому запропонували зцілити язичницьку дівчину. Тому, цілком очевидно, що Ісус шанував Єрусалим, Храм та Писання, на що вказує факт особливого місця, яке він відвів Ізраїлю у своїх думках, і деякі особливості його вчення ілюструють таке ж відношення. Називаючи своїх слухачів братами один одного (тобто братами євреїв) і часто протиставляючи їх шляхи з «язичниками», захищаючи своє бажання лікувати жінку в суботу під приводом, що вона була «дочкою Авраама», а також ставши другом збирачеві податків Закхею, бо він теж був сином Авраама, і встановивши кількість своїх особливих учнів, щоб вони відповідали 12-ом племенам

Ізраїлю – усе це показує, що Ісус хотів позначити свою місію єврейським штампом».³⁵

Кожен народ напружався до істини національними пророками, та згодом все це закінчилося Планом Божим підняти Світ – дати одного Пророка і зіслати Універсальну Релігію. Отож, коли світ опинився на межі того, щоб стати єдиним, Бог підняв пророка Мухаммада, щоб він представляв основне послання всіх пророків, позбавлене від всього, що було тимчасового та обмеженого характеру, і очищене від усіх пізніших суперечок і неправильних тлумачень. Він об'єднав релігійні традиції різних народів у єдину універсальну віру та культуру та об'єднав народи всіх націй і земель в єдине всесвітнє братство. Він дав світові повний звід законів життя для всього людства.

Щоб встановити істинність своєї релігії, Пророк Мухаммад не вдавався до чудес, якими можна перемогти лише тих, хто став їхніми свідками, але не можна переконати тих, хто прийде із наступних поколінь. Його релігія звертається до розуму і совісті людини. Щоб донести істину до людини, він звертає нашу увагу на явища природи, уроки історії, вчення та досвід пророків різних народів. У ісламі немає нічого, що задовольняє інтереси або є вигідним лише для людей певного регіону чи віку. Преславний Коран не вимагає нічого, що не є рівномірним, не зміцнює і практично не є актуальним для усіх народів і часів. Релігійні та моральні вчення Ісламу носять універсальний характер.

Розглядаючи твердження про те, що іслам, а не християнство є універсальною релігією, читач повинен мати на увазі наступні факти:

³⁵ C.J. Cadoux, *The life of Jesus*, pp. 81,82.

1. Місія Ісуса охоплювала тільки дітей Ізраїлю, а пророк Мухаммад прийшов з повідомленням для всіх націй землі. Ісус чітко заявив:

«Я посланий тільки до овечок загинулих дому Ізраїлевого...».

(Матвія 15:24)

Він обрав дванадцятьох апостолів, щоб відповідати числу колін Ізраїлевих, і він ясно сказав їм:

«Цих Дванадцятьох Ісус вислав, і їм наказав, промовляючи: «На путь до поган не ходіть, і до самарянського міста не входьте, але йдіть радніш до овечок загинулих дому Ізраїлевого».

(Матвія 10:5-6)

Тоді як Пророк Мухаммад від самого початку свого служіння був посланий до всього людства. Йому було зіслано:

«Ми відіслали тебе тільки як милість для світів».

(Коран 21:107)

«Скажи: «О люди! Я — посланець Аллага до вас усіх! Йому належить влада над небесами й землею; немає бога, крім Нього, Він дарує життя та смерть! Тож увіруйте в Аллага та Його Посланця — неписьменного пророка, який увірував у Аллага та Його слово. Йдіть же за ним — можливо, підете ви прямим шляхом!».

(Коран 7:158)

2. Християнство переконане, що ізраїльтяни є обраними людьми, що Бог послав Свої Одкровення і пророків лише їм. Християни визнають тільки пророків Ізраїлю. А всіх інших вони розглядають як ошуканців. Але Іслам говорить,

що стверджувати, ніби пророки з'являлись тільки в одній країні було б запереченням загального Божого промислу. Згідно з Преславним Кораном, Господь Бог є Хранителем всіх світів. Він не зробив жодної дискримінації між народами у поси́ланні Своїх одкровенень. Він відправляв пророків до усіх народів земної кулі. Одна і та ж релігія була відкрита всім пророкам. Преславний Коран говорить:

«Ми відіслали тебе з істиною як доброго вісника та застерігача! Немає народу, до якого не приходив би застерігач!».

(35:24)

«До кожного народу Ми відси́лали посланця: «Поклоняйтесь Аллагу та уникайте тагута!» Серед них є ті, кому Аллаг указав прями́й шлях, а також ті, які заслужили оману. Ідіть землею та погляньте, який був кінець тих, що заперечували!».

(16:36)

«Ми відси́лали посланців і раніше за тебе. Серед них є такі, про яких Ми тобі розповідали, а є й такі, про яких не розповідали. Кожен посланець приходив зі знаменням тільки з дозволу Аллага. Коли прийде наказ Аллага, буде правдивий суд, і тоді прихильники неправди втратять усе!».

(Коран 40:78)

«Люди були єдиною громадою. Аллаг відіслав пророків вісниками та застерігачами і зіслав разом із ними Писання в істині для того, щоб вони розсудили поміж людьми те, про що вони сперечалися. Та не було суперечок, окрім як між тими, кому були даровані ясні знамення і які були несправедливі одне до одного. Тож Аллаг повів прями́м шляхом тих, які увірували, до істини, про яку ті сперечалися

з дозволу Його. Аллаг вказує прямий шлях тому, кому побажає!».

(Коран 2:213)

Пророк Мухаммад прийшов, щоб завершити, а не знищити роботу попередніх пророків. Він заповідав своїм послідовникам вірити в пророків усіх народів:

«Скажіть: «Ми увірували в Аллага і у те, що зіслано нам, і що зіслано Ібрагіму, Ісмаїлю, Ісхаку, Якубу та колінам із нащадків їхніх; у те, що було дано Мусі, Ісі, у те, що було дано пророкам від Господа їхнього. Ми не проводимо межі між ними, і Йому Ми підкоряємося!».

(Коран 2:136)

Іслам є завершенням всіх релігій. Визнаючи пророків і писання всіх народів, Іслам підтверджує єдність і загальне Провидіння Бога, універсальність релігійного досвіду, а також прагне об'єднати людей всіх рас і віросповідань в одній всеохоплюючій вірі і братстві.

3. Іслам, а не християнство, дає повне керівництво для всіх аспектів і умов життя – індивідуальних, соціальних, національних та міжнародних. Сам Ісус Христос визнав, що він не прийшов з остаточним або повним Божественним посланням для людства, бо час ще не настав для нього:

«Я ще маю багато сказати вам, та тепер ви не можете знести. А коли прийде Він, Той Дух правди, Він вас попроведить до цілої правди, бо не буде казати Сам від Себе, а що тільки почує, казатиме, і що має настати, звістить вам».

(Івана 16:12-13)

Через п'ять століть після нього Дух істини з'явився в особі пророка Мухаммада, щоб донести всю правду людства. Бог відкрив йому:

«Сьогодні Я завершив вам вашу релігію, довів до кінця Свою милість до вас і схвалив іслам як вашу релігію. Якщо ж хтось змушений був [з'їсти заборонене], не бажаючи гріха, то Аллаг — Прощаючий, Милосердний!».

(Коран 5-3)

Таким чином, Пророк Мухаммад є останнім пророком і послання, яке він приніс від Бога – остаточне і повне. Порівняємо деякі аспекти релігії ісламу і християнства, щоб побачити, чому ми вважаємо іслам, а не християнство довершеним посланням.

Статус жінок в ісламі і християнстві

Ісус був печаткою пророків для синів Ізраїлю. Аллаг послав його змінити деякі вчення попередніх ізраїльських пророків. Він переосмислив обрані релігійні заповіді Мойсея, щоб привести їх у відповідність до потреб його часу, але інші він залишив у їх первісному образі. Так званий Старий Заповіт Біблії виступає за різанину, заперечує багатоженство, приймає рабство та наказує палити відьом. Ісус, який прийшов «не знищити закон і пророків, а виконати», мабуть, не бачив нічого поганого в цьому, чи, у всякому випадку, не встиг його виправити. Бо він не сказав і нічого не зробив для того, щоб пом'якшити Мойсееві закони війни, скасувати рабство або покращити положення жінок. Він так само не виступав проти багатоженства. Святий Павло, котрий був справжнім засновником християнства, як вірять християни, розглядає жінку як спокусницю. Він поклав всю провину за

падіння людини і виникнення гріха саме на неї. Це те, що ми читаємо в Новому Завіті Біблії:

«Бо чоловік не походить від жінки, але жінка від чоловіка, не створений бо чоловік ради жінки, але жінка ради чоловіка. Тому жінка повинна мати на голові знака влади над нею, ради Анголів».

(I Коринфян 11:8-10)

Ось, як деякі з канонізованих святих християнства висловлювались про жінку:

«Жінка – дочка Брехні, страж пекла, ворог світу, через неї Адам втратив Рай».

(Іоанн Дамаскін)

«Жінка є інструментом в руках диявола, який він використовує, щоб отримати панування над нашими душами».

(Кипріан)

«Жінка є джерелом рук диявола, її голос – це шипіння змії».

(Святий Антоній)

«У жінок є отрута яструба та злість дракона».

(Григорій Великий)

Преславний Коран очищає жінку від відповідальності за падіння Адама і відновлює її честь та гідність. Він підвищує статус жінки і робить її рівною чоловікові. Іслам, вперше в історії, дав жінці ті ж права, що і чоловікові:

«Відповідно до звичаю жінки мають такі права, які рівні їхнім обов'язкам, хоча чоловіки у дечому й вищі від них. Аллаг — Великий, Мудрий!».

(Коран 2:228)

Сучасна людина визнає, що не може бути справжньої свободи і гідності без економічних прав. Чотирнадцять століть тому іслам дав жінці право успадковувати майно та багатство свого батька та чоловіка, а також купувати, володіти та розпоряджатися багатством так, як їй подобається. Преславний Коран каже:

«Не бажайте того, шляхом чого Аллаг віддав перевагу одним із вас перед іншими. Чоловіку — частка з того, що отримав він, а жінці — частка з того, що отримала вона. Тож просіть у Аллага ласки Його; воістину, Він знає про кожну річ!».

(Коран 4:32)

«Чоловіку належить частка від того, що залишили батьки та найближчі родичі; і жінці належить частка від того, що залишили батьки та найближчі родичі — як від малого, так і від великого. Такою є встановлена частка».

(Коран 4:7)

У шлюбі іслам вважає жінку рівним і вільним партнером. Шлюб в ісламі – це священний договір між чоловіком і жінкою, і згода обох сторін повинна бути прийнята до того, як відбудеться шлюб. Преславний Коран описує жінку як супутницю чоловіка – предмет любові, джерело миру та розраду для нього:

«Серед Його знамень — те, що Він створив вам дружин із вас самих, щоб ви знаходили в них спокій, і встановив між вами любов і милосердя. Воістину, в цьому — знамення для людей, які думають!».

(Коран 30:21)

Щоб продемонструвати своїм послідовникам високе положення і святість жіноцтва, Пророк сказав:

«Рай лежить під ногами матерів».

Він сказав, що «жінки – це половинки чоловіків», і що вони складаються із однієї сутності. Іслам не робить різниці між ними щодо їхніх моральних та духовних здібностей та нагород:

«Віруючі чоловіки та жінки — спільники одні одним; вони закликають до заохочуваного та забороняють відразу, звершують молитву, дають закят, коряться Аллагу та Його Посланцю. Аллаг змилюється над ними. Воістину, Аллаг — Всемогутній, Мудрий!».

(Коран 9:71)

«Чоловікам і жінкам, які робили добро й були віруючими, Ми неодмінно даруємо прекрасне життя. І Ми неодмінно винагородимо їх за те найкраще, що вони робили!».

(Коран 16:97)

«Воістину, для відданих [Аллагу] — чоловіків і жінок, для віруючих – чоловіків і жінок, для смиренних — чоловіків і жінок, для правдивих – чоловіків і жінок, для терплячих — чоловіків і жінок, для покірних – чоловіків і жінок, для тих, які тримають піст — чоловіків і жінок, для тих, які закривають свою наготу — чоловіків і жінок, для тих, які часто згадують Аллага — чоловіків і жінок — усім Аллаг приготував прощення та велику винагороду!».

(Коран 33:35)

Усунення рабства

Іслам є першою релігією, яка поліпшила стан рабів і вжила заходи для повного скасування рабства. В якості першого кроку, Славний Пророк встановив добре і братнє

поводження з рабами як обов'язок мусульман. До них ставились як до членів сім'ї:

«Твої раби є твоїми братами. Коли хто-небудь з вас має раба, нехай дасть йому ту саму їжу, яку сам їсть, і такий самий одяг, який носить сам, і не покладає на нього роботу, яка перевищує його сили, а якщо коли-небудь трапиться, що ти дав їм таку роботу, ти повинен допомогти їм у цьому».

(Бухарі, Кітаб аль-Імк)

Нижче наводяться лише два з багатьох віршів Преславного Корану, які спонукають людей до емансипації рабів:

«Звідки тобі знати, що таке перешкоди? Це — звільнити раба, нагодувати в день голоду сироту з-посеред родичів чи пригнобленого скрутою. А після цього бути серед тих, які увірували й заповідали одне одному терпіння, заповідали одне одному милосердя!».

(90:12-17)

«Благочестя полягає не в тому, щоб ви повертали свої обличчя на схід чи на захід, а благочестивим є той, хто увірував в Аллага, в Останній День, в ангелів, у Писання та у пророків, хто віддає навіть дороге йому майно — родичам, сиротам, бідним, подорожнім і тим, хто просить його; той, хто витрачає на звільнення рабів, хто звершує молитву, дає закят; ті, які виконують обіцянку, коли обіцяють; які мають терпіння у бідності, у хворобі та в буремні часи. Саме такі є праведниками, і такі є богобоязливими!».

(2:177)

Інститут рабства суперечить ісламському вченню про рівність і гідність людини, тому Пророк заборонив приймати свіжих рабів дуже різкими словами:

«У День воскресіння Я буду противником трьом: людині, яка пообіцяла Моїм ім'ям, а потім вчинила віроломно, і людині, яка продала у рабство вільного і проїла отримані за нього гроші, та людині, яка найняла працівника, забажавши від нього виконання роботи сповна, але не заплатила йому».

(Бухарі, Кітаб аль-Бай)

Нарешті, категоричні заповіді Божі прийшли не тільки для того, щоб дати свободу рабам, але також частину свого багатства, аби ті змогли викупити себе з рабства:

«Якщо ті, ким оволоділи ваші правиці, прагнуть письмового свідчення, то напишіть його — якщо ви знайшли в них чесноти. Дайте їм частину з майна Аллага, яке Він дарував вам. Не примушуйте своїх невільниць до розпусти, бажаючи швидкоплинних благ земного життя, якщо ті хочуть зберегти цноту. А якщо хто примусив їх, то Аллаг після того — Прощаючий, Милосердний!».

(Коран 24:33)

Тоді як Ісус не був пов'язаний ні з яким висловом звільнення рабів або поліпшення долі цих нещасних створінь.

Політична конституція

Християнство дає певні вказівки стосовно того, що Аристотель називав приватними чеснотами, але залишається абсолютно безмовним стосовно питання політичних чеснот. Результатом відділення релігії від політики в християнстві стало зростання макіавеллізму на Заході.

Іслам, будучи останньою посланою релігією, і передбачаючи можливу еволюцію людства, повинен був сформулювати базовий кодекс всебічного керівництва для

людства у їхній діяльності та відносинах, незалежно від того, чи вони належать до державного чи приватного сектора. Іслам забезпечує соціальну справедливість та міжнародний мир, втілюючи політичні, економічні та міжнародні принципи у відносинах під контролем релігії та моралі, а також визначаючи основні обов'язки особистості перед державою, держави перед людиною та однієї держави перед іншою. Він визначає основні принципи, які кожна громада має прийняти, а потім дає кожній з них свободу розвивати свою структуру відповідно до потреб часу, за умови, що ця надбудова відповідатиме основним принципам і залишатиметься в межах їхньої сфери.

Перший основний принцип ісламської політичної системи полягає в тому, що суверенітет держави спирається на Бога, і жоден законодавчий орган чи парламент не мають права ухвалити закон чи акт, який суперечить духу і букві Божих наказів, що містяться в Преславному Корані і сказаннях Пророка. Таким чином, іслам гарантує рівноправне правосуддя і рятує державу та долі людей від забаганок, короткочасних рішень законодавців та групи меншин, від грубої волі більшості та інтересів народу в цілому і від тих, хто є пануючим економічним класом в парламенті. Преславний Коран каже:

«Скажи: «О Аллаг! Володар царства! Ти даруєш владу, кому побажаєш, і позбавляєш влади, кого побажаєш! Ти звеличуєш, кого побажаєш, і принижуєш, кого побажаєш! У Твій руці благо. Воістину, Ти над кожною річчю — Могутній!»».

(3:26)

Другий основний принцип полягає в тому, що всі люди рівні перед законом і перед Богом. Вони мають рівні політичні права. Один Закон застосовується до всіх без винятку. У

Ісламській державі ніхто, навіть її голова, не перевищує закон. За порушення будь-якого закону навіть халіф може бути викликаний до суду і покараний, якщо його визнають винним.

Третій основний принцип полягає в тому, що всі державні посади, у тому числі і керівники, є довіреними особами Бога, тому піклувальник повинен здійснювати владу, надану йому, згідно з вказівками Божими і на благо народу. Оскільки глава держави призначається народом, люди можуть позбавити його влади, якщо вони вважають, що він не керує справами відповідно до Божих настанов та інтересів людей.

Четвертий основний принцип полягає в тому, що всі громадські питання вирішуються шляхом наради та після врахування поглядів громадян або Ісламської держави:

«За милістю від Аллага ти був м'який із ними. Якби ти був грубим чи жорстоким, то вони неодмінно залишили б тебе. Вибач їм та благай про прощення для них; радься з ними у справах. А коли щось вирішиш, то покладай сподівання на Аллага! Воістину, Аллаг любить тих, які сподіваються на Нього!».

(Коран 3:159)

«Які відповідають своєму Господу, звершують молитву, радяться між собою у справах та жертвують із того, чим Ми наділили їх».

(42:38)

Іслам дає життя першій справжній демократії, в якій немає різниці між вільнонародженим і рабом, громадянином та кріпаком, а також не існує дискримінації за ознакою раси та кольору, статі чи віросповідання. Усі рівні перед законом і користуються однаковими правами.

Економіка ісламу

У економічній сфері Іслам вважає, що всі неоплачені доходи є несправедливими та незаконними. Він підтримує гідність праці. Пророк сказав:

«Ніхто не їсть кращу їжу, ніж ту, що він з'їдає за роботу своїми руками».

(Бухарі, 35:15)

У ісламському соціальному порядку можливість експлуатації людини людиною мінімізується, без повного скасування приватної власності чи підприємства, шляхом заборони монополії, чорного ринку, накопичення і лихварства (*ріба*), тобто фіксованого додаткового прибутку з позикових грошей для будь-яких цілей. Каже Коран:

«А ті, які пожирають лихву, воскреснуть лише так, як ті, кого своїм дотиком вразив шайтан. Це так, адже вони казали: «Торгівля схожа на лихварство!» Та Аллаг дозволив торгівлю, але заборонив лихварство. А якщо хтось після того, як прийшло до нього повчання від Господа, припинить займатися цим, то буде прощено йому те, що вже минуло, і справа його належить Аллагу! А якщо хто знову почне займатися цим, то житлом таких буде вогонь. І будуть вони там довіку!».

(2:275)

Щоб зменшити нерівність і переконатись, що кожен задовольняє основні потреби та має рівні можливості в житті, іслам накладає обов'язкову милостиню на капітал багатих заради користі бідних. Ця милостиня, яка називається *закят*, відрізняється від *хайрату* та добровільної милостині. Крім того, Коран містить часті і

повторні спонукання людей витратити своє багатство на благо інших. Він говорить, що справи віруючої людини, яка не активно займається милосерддями, є марними і неприйнятними перед Богом. І, нарешті, своїми розсудливими законами з приводу питань спадщини іслам унеможлиблює накопичення багатства в одних руках.

Незважаючи на важливість економічної діяльності в житті людей, іслам рішуче засуджує тенденцію судити людей за їх фінансовим та соціальним статусом. Оцінка вартості людини –не її багатство, а висока моральність та участь у справах милосердя. Багатство – це не основа, а лиш «засіб підтримки» для людей. Багатство, яке людина заробляє, не належить їй повністю. Це – довірене майно від Бога. Вона придбала його, використовуючи Божі дари, а також допомогу та засоби, що надаються суспільством. Вона повинна погасити свій борг перед суспільством і витратити якомога більше заробленого на Божому шляху. Перш за все, в пошуках багатства, людина не повинна втрачати уваги до вищих цінностей життя.

Релігійна свобода

Як іслам перетворив державу на ті самі етичні принципи, що керують індивідуумами, поставив міжнародні відносини в рамки моралі, зробив підпорядкування та експлуатацію однієї нації іншою настільки ж недостойними, як і покору та використання однієї людини іншою, так само він висвятив справедливість, рівність і взаємну повагу в міжрелігійних справах та відносинах. В ісламському суспільному порядку всі особи та релігійні громади мають право слідувати релігії на власний вибір. Жодна індивідуальна або релігійна спільнота не має права нав'язувати власні переконання іншим або будь-яким чином обмежувати проповідування та

діяльність прихильників інших конфесій. Каже Преславний Коран:

«Немає примусу до релігії».

(2:256)

Ісламське ставлення до міжрелігійних відносин набагато більше, ніж просто терпимість. Іслам вимагає рівної віри в пророків усіх Божественних релігій світу. Він запрошує людей інших релігій приєднатися до мусульман у формуванні Союзу Віросповідань для підтримки принципів єдності Бога та праведної поведінки.

У мусульманських країнах християни, іудеї, зороастрійці та індуїсти користувалися свободою, в якій до недавнього часу були повністю відмовлені у християнському світі.

Всесвітнє братство ісламу

Ісламська віра в рівність людства є наслідком вчення про Єдність Бога. Сам же Бог є Творцем чоловіків і жінок усіх народів, рас, кольорів, вірувань та культур. А, отже, все людство може розглядатися як велика сім'я:

«Люди були єдиною громадою».

(Коран 2:213)

Іслам відкидає всі хибні критерії переваги домінуючих рас, національностей або мов. Лише праведність і богобоязливість є єдиною ознакою вищості перед Богом:

«О люди! Воістину, Ми створили вас із чоловіка та жінки й зробили вас народами та племенами, щоб ви знали одне одного. Воістину, найшановніші з-посеред вас перед Аллагом — найбільш богобоязливі! Воістину, Аллаг — Всезнаючий, Всевідаючий!».

(Коран 49:13)

Пророк ісламу, коментуючи вищезгаданий аят з нагоди останнього паломництва, зазначив:

«Жоден араб не має переваги над будь-яким неарабом, і жоден неараб не має переваги над арабом, жодна чорна людина не має переваги над білою людиною, і жодна біла людина не має переваги над чорною людиною. Критерій праведності перед Богом – це праведність і чесність».

(Сказання Мухаммада)

Іслам об'єднує всіх людей у любові та співчутті як братів. Братерство ісламу перевершує всі географічні та політичні бар'єри. Навіть строго релігійні зобов'язання ісламу, такі як молитви, піст, закят і паломництво до Мекки, мають додаткову функцію – зародження братерських почуттів та рівності серед усіх верств людства.

Преславний Коран каже:

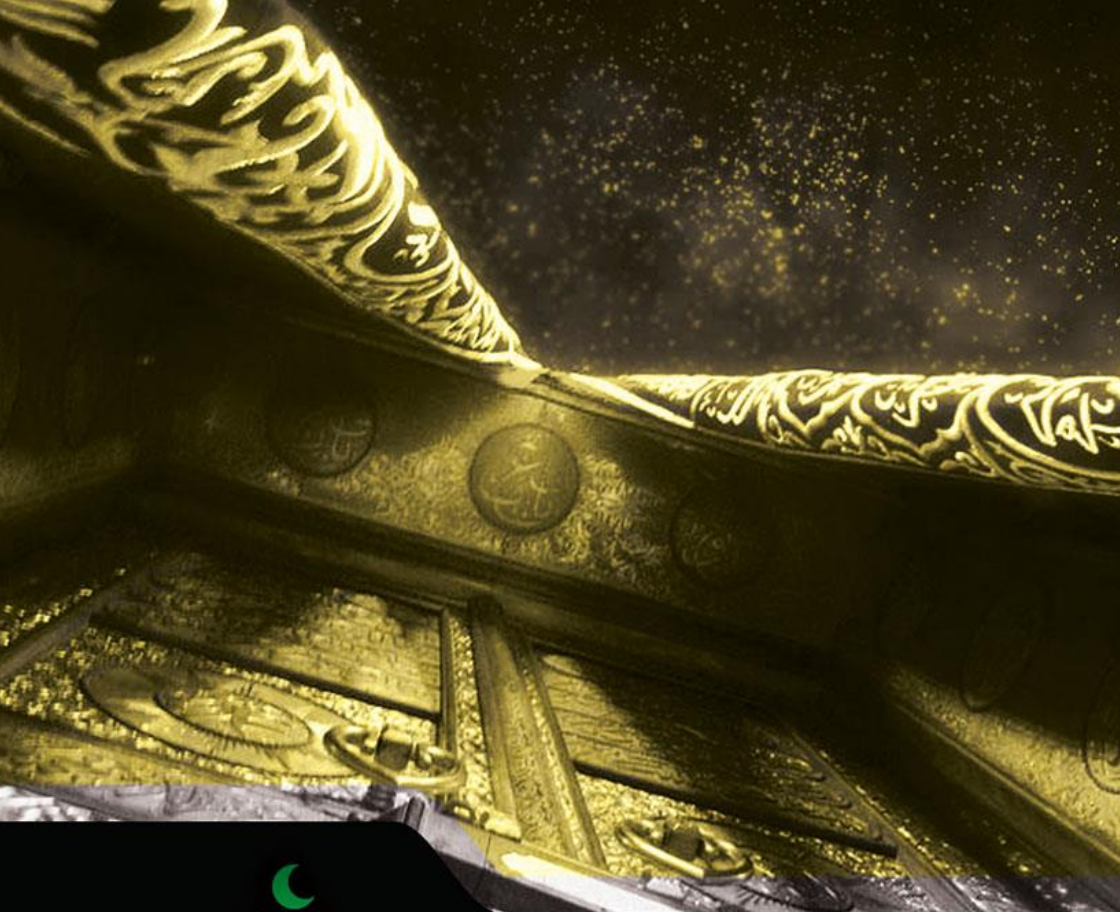
«Тримайтеся разом біля Аллага і не розділяйтеся! Згадайте милість Аллага до вас, коли ви були ворогами, а Він об'єднав ваші серця, і за милістю Його ви стали братами один для одного. Ви були на краю вогняної прірви, та Аллаг врятував вас від неї. Ось так Аллаг роз'яснює вам Свої знамення — можливо, ви підете прямим шляхом!».

(3:103)

Таким чином, видно, що іслам дає керівництво з багатьох питань і аспектів людських відносин, з приводу яких християнство мовчить. Пророк Мухаммад виконав те, що Ісус залишив неповним. Іслам – це справжня релігія Ісуса, відроджена свіжим Одкровенням і вдосконалена для того, щоб охопити всі аспекти людських вчинків та відносин і дати керівництво людям усіх часів і націй. Одним словом,

це – Вселенська релігія. Вона не тільки відповідає на питання побожності людей, але й на всі сфери їх життя. Він дає нам не лише непогрішну метафізику, але й всеохоплюючий кодекс особистої та соціальної моральності, здорову економічну систему, справедливую політичну ідеологію та багато іншого. Це не одинична зірка, а ціла Сонячна система, яка оточує і освітлює все.

Іслам і християнство стверджують факт, що християнство, як навчав сам Христос (мир йому), й іслам – сестринські релігії. Іслам – це справжня релігія Ісуса (мир йому), відроджена свіжим Одкровенням і вдосконалена для того, щоб охопити всі аспекти людського життя і дати керівництво народам усіх часів. Іслам є універсальною релігією. У цьому порівняльному дослідженні між ісламом і християнством читач помітить толерантний підхід ісламу до інших зісланих релігій.

ISLAMILAND

GROW GOODNESS BY YOUR HAND

EXPLORE ISLAM IN ALL LANGUAGES

WWW.ISLAMLAND.COM